

karanlık kitaplık

JOHN WILLIAM POLIDORI

vampir

ithaki

"Bir başyapıt. Yazılmış en iyi öykü."
—*Johann Wolfgang von Goethe*

Modern vampir mitinin öncülerinden ve gotik korku edebiyatının klasik yazarlarından kabul edilen John William Polidori, Lord Byron'ın özel doktoru ve arkadaşıydı. 1819'da yayımlanan bu öykü, Bram Stoker'dan Anne Rice'a, Alan Ball'dan Francis Ford Coppola'ya kadar birçok sanatçıyı etkiledi. Eser, satış kaygıları nedeniyle Lord Byron'ın ismiyle yayımlandı. John William Polidori hem eserini kendi ismiyle yayımlatamamanın bunalımı hem de kumar borçlarının yarattığı baskılar nedeniyle yirmi beş yaşında intihar etti.

Varlıklı bir ailenin çocuğu olan İngiliz centilmen Aubrey, yüksek sosyetenin içine yeni giren gizemli Lord Ruthven'in etkisine girer. Lord Ruthven'in bilinmeyen geçmişi, tuhaf davranışları Aubrey'nin merakını cezbetmektedir. Ancak genç adam, kısa sürede yeni arkadaşının şatafatlı görünümünün altında kötücül birinin gizli olduğunu keşfedecektir.

Ama önce dünyaya vampir olarak gideceksin.
Kabrinden bir hışımla çıkacak cesedin.

Çeviren: Yiğit Yavuz

www.ithaki.com.tr
ithaki
9 786053 759331
/ithakiyayinlari

JOHN WILLIAM POLIDORI

7 Eylül 1795'te doğan İtalyan asıllı İngiliz doktor ve yazar John William Polidori birçok kişi tarafından vampir edebiyatının yaratıcısı olarak kabul edilir. En ünlü eseri *Vampir*, yayımlanan ilk modern vampir hikâyesidir. Eser Polidori'nin doktorluğunu da yaptığı yakın arkadaşı Lord Byron'ın ismiyle yayımlanmıştır. Polidori'nin eseri Bram Stoker'dan Dumas'ya kadar pek çok yazarı etkilemiştir. John William Polidori ilk eserini kendi ismiyle yayımlatamamanın bunalımı ve kumar borçlarının baskısı nedeniyle 24 Ağustos 1821'de siyanür içerek intihar etmiştir.

Vampir

John William Polidori
Orijinal Adı: *The Vampyre*

İthaki Yayınları - 1478
Karanlık Kitaplık - 16

Yayım Sorumlusu: *Alican Saygı Ortanca*

Dizi Editörü: *Alican Saygı Ortanca*
Yayına Hazırlayan: *Emirhan Burak Aydın*
Düzelti: *Emre Aygün*
Kapak İllüstrasyonu: *Hamdi Akçay*
Kapak Tasarımı: *Hamdi Akçay*
Grafik Uygulama: *B. Elif Balkın*
1. Baskı, Şubat 2021, İstanbul

ISBN: 978-605-375-933-1

Sertifika No: 46603

Türkçe Çeviri © Yiğit Yavuz, 2019
© İthaki, 2019

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

karanlık kitaplık

John William Polidori

Vampir

Bir Öykü

Çeviren
Yiğit Yavuz

Sunuş
Yankı Enki

ithaki

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ: VAMPİRİN ADALETİ
Yankı Enki
7

CENEVRE'DEN GELMİŞ BİR MEKTUPTAN ALINTI
15

GİRİŞ
23

VAMPİR
29

LORD BYRON'IN MİDİLLİ ADASI'NDAKİ İKAMETGÂHINA DAİR BİR MEKTUPTAN ALINTI
57

SUNUŞ
Vampirin Adaleti

Yankı Enki

Doktor John William Polidori, 1816'da *The Pamphleteer*'da yayımlanan bir makalesinde idam cezasına muhalefet ediyordu. İngiltere'de suça ilişkin kanunların yeniden ele alınmasını teklif ediyor, suç-ceza-ölüm üçgeninin eşkenarlığını bozmak istiyordu. Bir ceza, suçtan ağır olmamalıydı ona göre ve örneğin bir cinayet suçu idam cezasıyla denk değildi. "Gelin, Hıristiyanlar olarak düşünelim," diyordu, "suçluları öteki dünyaya bu şekilde gönderirsek halimiz ne olur? Bu dünyadan diğerine umutsuzluk içinde ve lanet ederek göçerlerse, onları sonsuz bir acıya maruz bırakırsak..."[1] Böylece daha makalesinin ikinci paragrafında rasyonel bir hukuk tartışmasını doğaüstü seviyeye taşıyordu. Bir tarafta hak etmediği cezayı çeken lanetliler, diğer tarafta vicdan muhasebesi sonucu acı ve kederle lanetlenen ceza-vericiler. Yaşayan ölülerin var olduğu bir dünyada adalet nasıl sağlanır? Çift taraflı bir soru... Vampir edebiyatı, Polidori'den beri çift taraflı çalışır: gece/gündüz, ölümlü/ölümsüz, cazip/tiksinç, insan/hayvan, canavar/beyefendi...

1 Tüm alıntılarda yararlanılan kaynak: John William Polidori, *'The Vampyre' and Other Writings*, ed. Franklin Charles Bishop, Fyfield Books, İngiltere, 2005.

"İdam cezası insanı iyileştirir mi ki?" diye soruyordu Polidori aynı makalede. "Onu bir ceset haline getiriyoruz, gözünün feri sönmüş, kurtlara yem olacak bir ceset." Gotik bir kurbanı tasvir eder Polidori. Sanki adaletle ilgili güncel bir makaleden değil, bir korku öyküsünden fırlamıştır bu sözler... ki makale 1816'da, *Vampir*'in yazıldığı yıl yayımlanmıştır. Buna da çok şaşırmamak gerekir, çünkü Polidori'ye göre vampirlik, yaşarken işlenen bir suçun ölümden sonra çekilen cezasıdır. Yaşarken ölü olmak, bir mahkûmiyettir.

***

1795'te doğan Polidori İtalyan asıllıydı ve babası Gaetano Polidori İngilizce edebiyatın önemli eserlerini İtalyancaya çeviren bir entelektüeldi. Kız kardeşi Frances ise yakın bir gelecekte Dante Gabriel Rossetti ve Christina Rossetti gibi iki önemli edebi figürün annesi olacaktı. Daima entelektüel bir çevreye sahip olan Polidori'nin, Lord Byron, Mary Shelley ve Percy B. Shelley'den oluşan çevreye katılımı da 1816'da gerçekleşti. Tıp okuyan ve henüz on dokuz yaşında mezun olan Polidori, kısa bir süre sonra kendini Lord Byron'ın özel doktoru olarak buldu. Byron alacaklılarından uzaklaşmak için Avrupa'nın yolunu tutmak istiyordu ve ona eşlik edecek talihli Polidori'ydi. Byron'ın yayıncısı ondan yolculukları sırasında bir günlük tutmasını istedi.

27 Mayıs 1816'da Polidori günlüğüne şöyle yazdı: "Bir tekneye bindik. Diodati'ye kürek çektik... Lord Byron, M. Wollstonecraft Godwin, onun kız kardeşi ve Percy Shelley ile buluştu... Percy Shelley 26 yaşında, utangaç ve çekingen biri..." Ertesi gün de şunu ekledi günlüğüne: "Shelley beni Mary Wollstonecraft Godwin'le tanıştırdı ki biz kendisine burada Bayan Shelley diyoruz." İşte böylece Polidori, ede-

biyat tarihine doğaüstü bir iz bırakacak bu Diodati ekibinin içinde buldu kendini. Leman Gölü yakınındaki Villa Diodati'de zaman geçiren ekip, birlikte kahvaltı yaptıktan sonra bazen ya göl kenarında ya da bahçede yürüyor, bazen çeşitli konuları tartışıyor, bazen de kitap okuyor, akşamüstü çayında ya da akşam yemeğinde tekrar bir araya gelip sohbet ediyordu. Villa Diodati'yi on yedinci yüzyılda bir teolog olan John Diodati yaptırmıştı ve gotik edebiyattaki melankolik ve karanlık figürlerin ilham kaynağı olan *Kayıp Cennet*'in yaratıcısı John Milton da kimilerine göre burada John Diodati'yi ziyaret edip onunla görüş alışverişinde bulunmuştu. Polidori'nin babası Gaetano Polidori, *Kayıp Cennet*'in İtalyanca çevirmeniydi. Belki de Polidori, kaderin bir cilvesi sonucu babasının "gotik" adımlarını izliyordu. 1816'daki Diodati günlerinde Polidori'nin "Bay ve Bayan Shelley" diye andığı çiftin en önemli zevklerinden biri de birbirlerine *Kayıp Cennet*'ten bölümler okumaktı. Tıpkı Polidori'nin *Vampir*'i gibi aynı kısa zaman diliminde tohumları atılan *Frankenstein* romanı da *Kayıp Cennet*'in o ünlü "Ben mi istedim Yaradan?" alıntısıyla açılacaktı. Anlaşılan o ki Villa Diodati cehenneme misafir olup o diyarın ev sahiplerinin kederli öykülerini anlatan kayıp bir romantik kuşağın cennetiydi.

Villa Diodati'deki toplanmadan bir yıl önce, tarihin en büyük volkanik patlamalarından biri meydana geldi ve Endonezya'daki Tambora yanardağı bir felakete sebep oldu. Percy ve Mary Shelley çifti, yakın gelecekte Lord Byron'la birlikte bir çocuk sahibi olacak Claire Clairmont'u alarak İsviçre'ye gittiklerinde aman vermez bir yağmurla karşılaşmayı beklemiyordu ama Avrupa'nın iklimi volkanik patlama sebebiyle oldukça etkilenmişti. Villa Diodati'nin hemen ya-

kınında kalan misafirler, bu kasvetli haziran akşamlarında şömine başında bir araya gelip hortlak öyküleri okuyordu. İddiaya göre herkes bir öykü yazacaktı ama Percy Shelley ve Claire Clairmont erken pes etti. Lord Byron, son noktayı koymadığı bir vampir öyküsü kaleme almaya başladı. Polidori'nin hem *Vampir'i* hem de *Ernestus Berchtold ya da Modern Oedipus*'u ve Mary Shelley'nin *Frankenstein ya da Modern Prometheus*'u, işte o haziran akşamlarının karanlık meyveleri haline gelip edebiyat tarihinin mihenk taşlarına dönüştüler. Tabii bu eserlerin fikir olarak ortaya çıkışlarında Diodati tatili boyunca aralarında yaptıkları sohbetlerin, felsefe ve edebiyat tartışmalarının etkisi büyüktü.

18 Haziran günü şunu kaydetti Polidori: "Çay saatinden sonra hortlak öykümü yazmaya başladım. Lord Byron, Coleridge'ın *Christabel*'inden dizeler okudu... Sessizlik olunca Shelley birden çığlık atıp elinde mumla odadan koşup çıktı." Polidori bu günlüğü yılın son gününe kadar tuttu ama hortlak öyküsüne tekrar pek değinmedi. Gelgelelim, Polidori sadece günlük tutmuyor, bir yandan mektup da yazıyordu. Genellikle Lord Byron'dan bahsederek başlıyordu mektuplara. 2 Mayıs 1816'da kız kardeşine yazdığı mektubunda, "Lord Byron'dan çok memnunum," diyordu. 11 Mayıs'ta ise Byron'ın yakın arkadaşı John Hobhouse'a yazdığı mektupta, "İkimiz de iyiyiz. Lord Byron'ın sağlığı büyük ölçüde iyiye gitti, midesi hızla eski haline dönüyor, bedeni sağlığına kavuşuyor ve ilaçlara da pek gerek kalmıyor," diye müjde veriyordu. Polidori, Byron'a fazlasıyla yakındı, ona karşı sorumluluk hissediyor ve onu kolluyordu.

Zaman ilerledikçe, 1816'nın sonlarına doğru Polidori ve Byron'ın arası açılmaya başladı. Byron'ın hastalığı bir yana kaprisleriyle de uğraşan Polidori'nin kendisi de aslında genç

bir doktor olmasına rağmen pek de sağlıklı değildi. Günlüğünde sık sık ağrılarından yakınıyordu. 20 Eylül 1816'da babasına yazdığı bir mektupta ise, "Pek uyuşmadığımız için yollarımızı ayırdık. Süregelen hafif tartışmalar dışında belirli bir sebebi olduğunu söyleyemem. Eğer bir hata varsa, sorumlusunun ben olduğuma inanıyorum," diye günah çıkarıyordu âdeta. Polidori'nin o güne kadar bir efendisi ya da patronu olmamıştı ve bu sebeple kendisinin bazı açılardan geçimsiz biri olabileceğini itiraf ediyordu.

Byron'la yolları ayrılan Polidori, İsviçre'de yazıp pek de değerli bulmadığı ve yayımlanmasını düşünmediği bir öyküsünü Cenevre'de bir arkadaşına emanet etti. O yıllarda İngiliz edebiyatında vampir teması şiir alanında işlenmeye başlamıştı. Diğer yandan, tarihe geçen vampir "Arnold Paul" vakası sayesinde İngiliz gazetelerinde de gündelik gerçekliğe çoktan sızmıştı. Polidori'nin kendisi de, hem şiirin, hem çeşitli tarihsel kayıtların hem de gerçek olduğuna inanılan doğaüstü vakaların, eserinin çıkış noktasında kapladığı yerden bahseder *Vampir*'in giriş bölümünde. Özellikle de "Arnold Paul" vakasından. Bu vakanın haber yapıldığı *London Journal*, Robert Walpole iktidarının yayın organıydı. Robert Walpole ise bir süre sonra İngiliz edebiyatının ilk önemli gotik eseri *Otranto Şatosu*'nu yazacak olan Horace Walpole'un babasıydı. Polidori'nin babası ise *Otranto Şatosu*'nun İtalyanca çevirmeniydi. Gotik kader, Polidori'nin peşini bırakmıyordu.

***

İsviçre'deki o gizemli arkadaşa emanet edilen öykü olan *Vampir*, 1819'da Henry Colburn'ün yayımladığı *New Monthly Magazine*'de çıktı Polidori'nin karşısına. Belki ya-

zarı bu uzun öykünün varlığını bile unutmuştu ama onu dehşete düşüren olay, öykünün Lord Byron imzasıyla basılmasıydı. Polidori hemen bir mektup kaleme aldı: "Bu öykünün yazarı Lord Byron değil, benim..." dedi ve Byron yerine kendi isminin belirtilmesini, yazar ismiyle ilgili bir yanlışlık yapıldığının kamuoyuna bildirilmesini istedi. Derginin editörlerinden biri bu skandala katlanamayıp istifasını verdi ama Henry Colburn, Polidori'nin gözünü korkutup ona tabiri caizse "sus payı" mahiyetinde küçük bir ücret verdi. Lord Byron imzası sayesinde öykünün aşırı ilgi görmesi sonucu derginin sahibi bu öyküyü kitap olarak da bastı. Bunu birçok dile yapılan çeviriler izledi. Polidori'nin açıklamasının yanında Byron da eserin sahibinin kendisi olmadığını itiraf etti ama bu açıklamalar skandalın temize çekilmesini sağlamadı. Polidori'nin tek başına eserin sahibi olduğunu gösteren bir baskının yapılması fazlasıyla gecikti. Polidori, yayıncısının, hatta belki Lord Byron'ın da kurbanı olmuştu ama o Byron'dan intikamını peşinen almıştı. Byron'ın yarım kalmış metni "Bir Öyküden Parça"dan ilhamla yazdığı *Vampir*'de, anlatı ve kurgu anlamında Byron'ın yapamadığını yapmakla kalmamış, vampir kahramanı Lord Ruthven'i yaratırken Byron'ı temel almıştı.

Böylece, çeşitli açılardan gotik bir kurban olan Polidori, gerçek hayatta değil ama kurgusal hayatta, hem de bir vampir öyküsüyle adaleti sağladı. Öykü Lord Byron imzasıyla yayımlandığında Polidori'yi kimse bir yazar olarak tanımıyordu. Buna karşın, geç de olsa, günümüze kadar işlenen aristokrat vampir tipinin modeli olan Lord Ruthven'in aslında Lord Byron olduğunu öğrenmeyen neredeyse kalmadı.

Polidori, Lord Ruthven'le bir vampir ikonu yaratırken, diğer iki karakteri Aubrey ve Ianthe'yle de akıl/akıldışı,

inanç/rasyonalizm, gündelik gerçeklik/halk inanışı ikiliklerini iç içe geçirdi ve adına "vampir edebiyatı" diyebileceğimiz bir gotik kurgu türünün mimarı oldu. Bir vampir karakterini yaratırken, vampirin lanetine maruz kalan "kurban" karakterlerin de nasıl derinlemesine yaratılabileceğini gösterdi.

Polidori kısa hayatının sonuna doğru bir kaza geçirdi ve sağlığı kötüye gitmeye başladı. Tıp mesleğinden ve edebiyattan uzaklaştı. Hukukla olan ilişkisi de kısa sürdü. Bir doktordu, ama kendi doktoru olamadı. Dozunu kaçırdığı ilaçlar, 1821'de genç yaşta ölümüne sebep oldu. 1815'te, kısaca "düş görürken yürümek" olarak açıkladığı "Oneirodynia" hastalığı üzerine akademik bir tez kaleme almıştı. Bundan bir yıl sonra, normal bir insanın uyuması gereken zaman diliminde uyanık kalan, tatlı düşler yerine canlı kâbuslarla muhatap olan, geceye ait bir kahramanın öyküsünü anlatacak ve edebiyat da onun gösterdiği düşün karanlığında yürümeye devam edecek, bu modern kahramanın adımlarını takip edecekti. İki yüz yıldır olduğu gibi...

Cenevre'den Gelmiş Bir Mektuptan Alıntı

"Bu gölün yakınındayken gönül rahatlığı içindeyim; bastığım toprak ilk çağlardan bu yana ekilip biçiliyor, hemencecik gözüme çarpan başlıca nesneler, insanın kahraman rolünü üstlendiği ve asıl merak uyandıran nesnenin o insan olduğu sahneleri hatırıma getiriyor. Savaşlarla, kuşatmalarla geçen daha eski zamanlar bir yana, işte şuracıkta Rousseau'nun[1] büstü; işte bir evin cephesinde, Cenevreli meşhur filozofun ilk nefesini bu çatının altında aldığını belirten kitabe. Şehrin azıcık dışında, Voltaire'in ikamet ettiği Ferney[2] var. Birçok bakımdan ayıplanabilir olsa da harika niteliklere sahip bu adam, tıpkı kadim çağ münzevileri gibi, hacılar tarafından ziyaret edilirmiş; sadece kendi ülkesinden değil, Avrupa'nın en uzak hudutlarından gelirmiş bu hacılar. Bonnet'nin[3] ikâmetgâhı da, birkaç adım ötesindeki,

1 Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) vampir olgusuna ilgi duyan düşünürlerdendi. Paris Başpiskoposu Christophe De Beaumont'a mektubunda (1764) şu sözler yer alır: "Dünyada doğruluğu iyice onaylanmış bir tarih varsa, bu vampirlerin tarihidir. Hiçbir eksiği yoktur: Sorgulamalar, önde gelen kişilerin, cerrahların, bölge rahiplerinin, sulh hâkimlerinin tasdiknameleri. Adli kanıtlar çok iyi şekilde tamamlanmıştır. Hal böyleyken, kim inanıyor vampirlere? İnanmadığımız için hepimiz lanetlenecek miyiz?" *—çn*

2 Ferney, Cenevre'nin Jura Dağları ile İsviçre sınırı arasında kalan bir bölümüdür. *—çn*

3 Charles Bonnet (1720-1793); Cenevre doğumlu tabiat bilimcisi ve

o hayrete şayan Madame de Stael'in[1] evi de burada: Sık sık dile getirilen, kadın cinsiyetinin daha üstün vasıflı erkeklerle eşit olduğu iddiasını, gerçek manada ilk kez kanıtlayan oydu. Evvelden, kadınların oturma odası karakterlerini gözlemlemekteki maharetlerini ortaya koyan ilginç romanlar, şiirler okumuştuk; fakat Heloise'in zamanından beri, erkeklere özgü kabiliyetler, kadınlara miras kalacak gibi olmamıştı hiç. Gerçi burada bile erkekler, Heloise vakası misali, onun eserlerinde de Mösyö Schlegel'in temsil ettiği bir Abelard bulunduğunu iddia etmekten geri kalmamıştır.[2] Neyse devam edeyim: Gibbon, Bonnivard, Bradshaw ve başkaları,[3] gölün aynı yakasındaki ilerleyişimizin nişaneleri sanki. Gölün diğer yakasında ise, Milton'ın[4] dostu Diodati tarafından inşa edilmiş bir ev var ki bu evin duvarları arasında, sık sık birlikte okuduğumuz ve –insanların tutkuları, duyguları, tabiatın itkisiyle hep eskisi gibi titreşen çalgı telleri misali aynı kalıyorsa şayet– gelecek nesillerin, İngiliz şairleri arasında

---

filozof. –*çn*

1 Anne Louise Germaine de Staël-Holstein (1766 -1817); yaygın olarak Madame de Staël ismiyle anılır. Cenevreli olup, edebi eleştiri ve siyaset alanında etkili bir yazardı. –*çn*

2 Abelard ile Heloise arasındaki trajik aşk hikâyesine gönderme. 12. yüzyılda yaşamış olan Heloise, klasik dillerdeki yazım becerisiyle biliniyordu. –*çn*

3 Edward Gibbon (1737-1794) bir İngiliz tarihçi, yazar ve parlamento üyesiydi. En önemli eseri *Roma İmparatorluğu'nun Yükselişi ve Düşüşü*'dür. François Bonnivard (1493-1570) Cenevre Cumhuriyeti zamanında yaşamış vatansever bir din adamı ve tarihçiydi. Yaşamı Byron'ın "Chillon Mahkûmu" şiirine esin olmuştur. –*çn*

4 John Milton (1608-1674), bilhassa "Kayıp Cennet" adlı manzum eseriyle tanınan İngiliz edebiyatçı ve devlet adamıdır. Giovanni Diodati (1576-1649) Cenevre doğumlu bir İtalyan teolog ve çevirmendi. Kitab-ı Mukaddes'i ilk kez İbranice ve Yunancadan İtalyancaya çevirmiştir. –*çn*

ön safa koyacağı şairi barındırmış. Lord Byron'ın bu yörede aylarca kaldığını duymuşsunuzdur; yahut *Childe Harold*'ın[1] Üçüncü Kanto'sunu okuyunca bunu anlamışsınızdır mutlaka. Birkaç gün önce Ferney'e ziyaretimizin ardından, bazı arkadaşlarla bu konağı görmeye gittik. Konağı dolaşırken, Shakespeare'in Stratford'daki meskeninde beraber hissettiğimiz huşu ve saygı uyandı içimizde. Salonda bir iskemleye oturdum, onun ikamet ettiği yerde dinlenmekten hoşnutluk duydum. Orada, kendisiyle yaşamış bir hizmetçi buldum ama kadın bu zâta dair pek az malumat verdi bana. Salon ve yemek odasıyla aynı kattaki yatak odasını gösterdi, onun saat üçte yatmaya gittiğini, saat ikide kalktığını, uzun zaman üstüyle başıyla meşgul olduğunu söyledi; yanına bir çift tabancayla bir hançer almadan uyumaz, hiç hayvansal gıda yemezmiş. Belli ki her gün bir kısım vaktini, bir İngiliz teknesinde, gölde geçirirmiş. Salondaki balkon, göle ve Jura Dağı'na bakıyor; herhalde Üçüncü Kanto'da muhteşem biçimde anlatılmış fırtınayı oradan izlemişti; zira bu balkondan, orada betimlenen her noktayı son derece geniş bir manzara içinde görüyorsunuz. Onu yaralı bir çam ağacı gibi tasavvur ediyorum; çevresinde her şey yıkık dökük haldeyken uyanıyor, göğsünü harap eden fırtınaları gözlemliyor, gördüklerinin silik bir resmini çiziyor.

---

1 *Childe Harold's Pilgrimage* (Childe Harold'ın Hac Seyahati); Lord Byron'ın dört bölümlük uzun şiiri. 1812-1818 arasında basılmış, "Ianthe"ye ithaf edilmiştir. Dünyanın hazlarından bezerek yabancı memleketlere seyahat eden bir delikanlının başından geçenleri, düşüncelerini konu edinir. "Childe", şövalye adayı delikanlılara verilen bir ortaçağ unvanıdır. *–çn*

Gök değişti! Hem de nasıl –Ah, gece!
Ey fırtına, ey karanlık, kuvvetiniz pek müthiş,
Lakin ne tatlısınız o kuvvetle birlikte;
Bir kadının koyu gözünde çakan ışık gibisiniz.
Coştu uzaklarda gök gürültüsü,
Sıçrıyor bir yamaçtan bir başkasına!
Tek bulut değil, tüm dağlar geliyor dile
Ve sisli örtüsüyle Jura yanıt veriyor
Ona seslenen neşeli Alpler'e.

İşte böyle bir gece –Haşmetli gece!
Bize uyku yok demek! Bari pay alalım
Senin büyük, haşin sevincinden–
Bir parça kasırgadan, bir parça benden!
Fosforlu deniz gibi parlıyor göl ışıklarla,
Yağmur, koca kuyruklu yıldız, işte onun raksı dünyaya!
Yine her yer kararda, –şimdi koptu patırtı,
Gürlüyor tepeler dağların cümbüşünde;
Bir yeni canı kutluyorlar, bir deprem geliyor dünyaya.

Bölünüyor Ren nehrinin hızlı suyu
Pür telaş ayrılan âşıklar gibi
Yükseltiler arasında; derinlikler cevaz vermiyor
Tekrar kavuşmalarına; kalpleri kırık kalıyor,
Ruhları birbirine dargın;
Yaşam çiçeklerini kurutan coşkunun
Kökünde aşk varmış; çekip gitmiş sonra–
Kendi ömrünü doldurmuş; bir çağ bırakmış onlara
Her senesi kışla geçen – bir harp başlamış kendi içlerinde.[1]

[1] *Childe Harold*'ın Üçüncü Kanto'sundan 92. ila 94. kıtalar. –*çn*

Eskiden teknesinin durduğu küçük limana indim, buraya liman demem uygunsa şayet. Oradaki kulübede yatıp kalkan, onun teknesiyle ilgilenmiş kişiyle konuştum. Güleceksiniz belki ama benim hazzım da, hayranlık duyduğum bu adamı, her gün onu kuşatan şartlara dair bilgi edinerek daha iyi tasvir etmek. Şehirde onunla ilgili araştırmalar yaptım aslında ama hiçbir şey öğrenemedim. Orada yalnız bir kez cemiyet içinde bulunmuş, o da Mösyö Pictet,[1] akşamı geçirmesi için onu bir hanımın evine götürdüğünde. Çok tuhaf bir adam olduğunu düşünüyorlar, galiba nezaketsiz de buluyorlar kendisini. Anlattıkları başka bir şey, Mösyö Pictet'yle Bonstetten'i[2] yemeğe davet ettikten sonra göle açılarak Chillon'a[3] gittiği, onunla birlikte seyahat eden beyefendiyi, konukları karşılayıp özür dilemek üzere geride bıraktığı. Başka bir akşam da Leydi D– H–'nin evine davet edilmiş, geleceğine söz vermiş fakat leydinin villasının penceresine yaklaşıp odanın konuklarla dolu olduğunu görünce, arkadaşını arabadan indirmiş, ondan kendisinin mazeretlerini iletmesini isteyip derhal evine dönmüş. Bu da sizin bahsettiğiniz, Kıta Avrupası'ndaki yurttaşlarının ondan uzak durduğuna dair İngiltere'de dolaşan rivayetlerle tezat teşkil ediyor. Durum bunun tam tersi; zira çoğu zaman ona ulaşmaya çalışıp başaramıyorlar besbelli. Diyorlar ki Coppet'de ilk misafirliğine gittiğinde, ismini duyuran uşağın ardından içeri girmiş de düşüp bayılan bir hanımı odadan çıkardık-

---

1 O dönemde Cenevre'de her ikisi de önemli kamusal figürler olan iki Pictet vardı: Jean Marc Jules Pictet de Sergy (1768-1828) ve Marc Auguste Pictet (1752-1825). Polidori günlüğünde Pictet'in yaklaşık kırk altı yaşında olduğunu söyler, demek doğru Pictet, bunlardan ikincisidir. *–çn*

2 Charles Victor de Bonstetten (1745-1832); İsviçreli liberal yazar. *–çn*

3 Chillon, Lord Byron gibi birçok yazarın sık sık gittiği, Cenevre Gölü'yle Alp Dağları arasındaki bir İsviçre kalesiydi. *–çn*

larını görüp şaşırmış. Ama geçip oturmasının üzerinden çok geçmemişken, ismini duymaktan böylesine etkilenmiş bu hanım geri gelip onunla epey sohbet etmiş: Kadınların merakı, yapmacıklığı böyledir işte! Coppet'yi[1] sık sık ziyaret ediyormuş; orada yurttaşlarından birkaçıyla görüşmüş elbette; onların da, düşmanlarının toplumdan dışlanmış biri gibi gösterdiği bu adamla buluşmakta hiç tereddütleri olmamış.

Bu şehirde çok başarısız olsam da, başka bir yerdeki araştırmalarımda şansım daha yaver gitti. Cenevre'den beş-altı kilometre ötede bir topluluk bulunuyor; merkezinde *agrémens de la Société*'yi[2] iyi tanıyan, onları konağında, kendi etrafında toplamış bir Rus hanım olan Breuss Kontesi var. Lord Byron'la birlikte, onun doktoru sıfatıyla seyahat eden beyefendinin,[3] bilhassa buradakilerle ahbaplık ettiğini öğrendim. Neredeyse her gün, onların düz tabanlı teknelerinden biriyle tek başına gölü aşar, akşamı arkadaşlarıyla geçirdikten sonra da gece on bir ya da on ikide, çoğu kez etrafı saran dağların zirvesinde fırtınalar koparken geri dönermiş. Uzun süreli tanışıklıklar sayesinde yörenin birkaç ailesiyle samimi olduğu için, onların anlattıklarından, lordun kişiliğinin bazı enfes hususiyetlerini öğrendim; ileride, bir fırsatını bulunca size bunlardan bahsederim. Bununla birlikte, üstündeki bir töhmetten kurtarmalıyım onu: Cümbüşlerine katılsınlar diye evine iki kız kardeş aldığı söyleniyor. Lorda yönelik birçok itham gibi bu da tamamıyla gerçeklikten uzak. Yanında sadece, demin andığım doktor

---

1 Coppet, İsviçre'nin Romandy bölgesinde yer alan bir şehirdir. *—çn*

2 (Fr.) "Agrémens de la Société": Cemiyet hayatının rahatlıkları, hoş yönleri. *—çn*

3 Byron'la doktoru sıfatıyla seyahat eden kişi, elbette Polidori'dir. *—çn*

varmış. Rivayetler şuradan kaynaklanıyor: İnançlarındaki aşırılık ve bunları açıklamaktaki cüretkârlığı iyi bilinen, hatta Chamouny'deki[1] ziyaretçi defterine ismini αθεος [ateist] olarak yazan Bay Percy Bysshe Shelly,[2] aşağılarda bir ev tutmuş; orada Bayan M. W. Godwin ve Bayan Clermont (ünlü Bay Godwin'in kızları) ile kalıyormuş. Sık sık Diodati'ye giderlermiş, çok kereler de lordla birlikte gölde görülmüşler; yanlışlığını şimdi kesin olarak ifade ettiğim rivayetin sebebi, işte bu.

Bütün bunları anlatan hanımın bahsettiği şeyler arasında, Lord Byron'a ait bir hayalet öyküsünün taslağı da var. Anlaşıldığı kadarıyla bir akşam Lord B., Bay P. B. Shelly, iki hanım, bir de az önce andığım beyefendi, *Phantasmagoriana* isimli Alman yapıtını okuduktan sonra hayalet öykülerinden bahsetmeye başlamışlar. Lord, o sırada henüz basılmamış olan *Christabel*'in başlangıcını sesli okuyunca, bütün bunlar Bay Shelly'nin zihnini öyle zaptetmiş ki adam yerinden fırlayıp koşarak odadan çıkmış. Doktorla Lord Byron arkasından gitmişler, Shelly'yi yüzünde soğuk terlerle, bir şöminenin pervazına yaslanmış halde bulmuşlar. Toparlanması için ona bir şey verdikten sonra, korkusunun sebebini sorduklarında, kabına sığmaz hayal gücünün etkisiyle, sinesinde gözler bulunan bir hanım gördüğünü (rivayete göre, yaşadığı yöreden bir hanımmış bu), bu görüntüyü ortadan kaldırmak için odadan çıkmak zorunda kaldığını öğrenmişler. Sonra sohbetleri esnasında, toplulukta bulunan herkesin doğaüstü bir unsura dayanan birer öykü sunması teklif edilmiş; Lord B., doktor ve Bayan M. W. Godwin bu işi üst-

---

1 Chamouny: İsviçre'deki bir vadi. Percy Shelley burada "Mont Blanc" şiirini yazmıştır. *—çn*

2 Özgün metindeki "Shelly" yazımını koruduk. *—çn*

lerine almışlar. Arkadaşım, yani az önce değindiğim hanım, bu öykülerden her birinin taslağını elinde bulunduruyormuş; büyük bir lütufta bulunarak bana verdi onları, ben de bu mektupla sana yolluyorum, zira böyle büyük bir dehanın ve yakından tesir ettiği kişilerin metinlerini okumanın benim kadar senin de merakını cezbedeceğine eminim."

Giriş

Bu hikâyenin dayandığı batıl itikat, Doğu'da çok yaygındır. Araplarda sıklıkla görülür fakat Hıristiyanlığın kuruluşunun sonrasına dek, Yunanlılara sirayet etmemiştir. Mevcut biçimini ancak Latin ve Yunan kiliselerinin ayrılmasından itibaren kazanmıştır; bu dönemde, onların bölgesine gömülen bir Latin'in bedeninin çürüyüp bozulmayacağı düşüncesi hâkim olmuş, mezarından çıkıp genç, güzel insanların kanıyla beslenen ölülerle ilgili giderek çoğalan, hâlâ anlatılan nice şahane öykünün konusunu oluşturmuştur. Ufak değişikliklerle Batı'ya, Macaristan'ın, Polonya'nın, Avusturya'nın, Lorraine'in her yerine yayılan inanca göre vampirler geceleri kurbanlarının kanından bir miktar içerler; kurban zayıflar, kuvvetten düşer, hızla helak olup gider. Bu insan görünümlü kan emicilerse şişmanlardır, beslene beslene damarları öyle şişer ki bedenlerindeki tüm deliklerden, hatta ciltlerinin gözeneklerinden bile kan akar.

Mart 1732 tarihli *London Journal*'da, Macaristan'daki Madreyga'da vuku bulduğu belirtilen ilginç ve elbette *güvenilir* bir vampirlik vakası aktarılıyor. Anlaşıldığı kadarıyla, oradaki başkomutanla sulh hâkimlerinin araştırmasının kesin olarak teyit ettiği üzere, Arnold Paul adlı bir asker Türk Sırbistanı sınırında, Kaşa'da, bir vampirin eziyetlerine maruz kalmış fakat vampirin mezarından aldığı toprağı yiyip vücudunu onun kanıyla ovalamak suretiyle bu kötülükten

kurtulabilmiş. Lakin aldığı önlem, onun da bir vampir haline gelmesine engel olmamış; zira ölüp toprağa verilmesinden yirmi ya da otuz gün sonra, birçokları onun eziyetlerine maruz kaldıklarından yakınmaya başlamış, saldırıları sonucunda dört kişi hayatını kaybetmiş. Halk daha fazla fenalık yaşanmaması için, Hadagni'lerine[1] danışarak bedeni mezardan çıkarınca onun (vampirlik vakalarında olağan kabul edildiği üzere) taze, hiç mi hiç bozulmamış halde olduğunu görmüşler. Ağzından, burnundan, kulaklarından saf, kıpkırmızı kanlar geliyormuş. Böylelikle kanıt elde edilince, alışılmış çareye başvurmuşlar. Arnold Paul'un kalbiyle gövdesine boylu boyunca bir kazık saplamışlar; o esnada kendisinin canlıymışcasına haykırdığı söyleniyor. Sonra kafasını kesip gövdeyi yakmışlar, küllerini de mezarının içine dökmüşler. Vampirin evvelden öldürdüğü insanların da hayatta kalanlara musallat olmaması için cesetlerine aynı tedbirler uygulanmış.

Bu korkunç ağız kalabalığına yer vermemizin sebebi, şimdiki gözlemlerimizi aydınlatmaya, ileri sürülebilecek herhangi bir örnekten daha uygun görünmesi. Yunanistan'ın birçok bölgesinde vampirliğe, yaşarken işlenmiş iğrenç bir suça verilen bir tür ölüm sonrası ceza gözüyle bakılır; mevta vampirliğe mahkûm edilmekle kalmaz, cehennem ziyaretlerini yalnızca, yeryüzündeyken en yakın olduğu kişilerle sınırlamak zorundadır: Yani akrabalık ve sevgi bağlarıyla bağlı olduklarına. *Gâvur*'da,[2] bu faraziyeye atıf vardır:

---

1 Baş güvenlik sorumlusu. *–çn*

2 Lord Byron'ın 1813 tarihli manzum eseri. Haremdeki bir kadın olan Leyla'nın bir "Gâvur"a (Giaour) âşık olduktan sonra kocası tarafından boğulmasını anlatır. Gâvur'un, yaptıklarının cezası olarak vampire dönüşeceği öngörülür. *–çn*

Ama önce dünyaya vampir olarak gideceksin,
Kabrinden bir hışımla çıkacak cesedin;
Bir hayalet gibi musallat olacaksın yuvana,
Kanını emeceksin kendi ırkından her kim varsa;
Kızından, bacından, karından oracıkta
Yaşam suyunu çekip alacaksın gecenin yarısında;
Lakin kül rengi cesedini beslemek için
Mecbur kaldığın ziyaretten nefret edeceksin;
Kurbanların vermemişken son nefeslerini,
Bilecekler ki artık iblistir efendileri;
Sen ki lanetlisin, onları da lanetledin,
Sapından yukarıya soldu işte çiçeklerin.
Fakat suçun sebebiyle öleceklerden
En genci, ziyade sevdiğin bütün hepsinden,
Bir babanın ismiyle kutsayacak seni,
İşte o kelime ateşlere salacak yüreğini!
Ama mecbursun işini tamamlayıp yok etmeye,
Yanağında kalan rengi, ışığı ise gözlerinde;
İzlemek zorundasın son bir donuk bakışla
Buza kesmiş cansız maviliği ve sonra,
Kirlenmiş ellerinle bozacaksın
Örgülerini onun sarı saçlarının;
Yaşadığın günlerde o bukleler
Sevginin en hoş timsaliydiler;
Şimdi artık nişanedirler oysa,
Her yere taşıdığın acılarına.
Lakin yine akacak kanı en sevdiğinin,
Korkunç ağzınla, gıcırtısıyla dişlerinin,

Sokulacaksın yine kasvetli mezarına;
Git – mezar cinleriyle, ifritlerle lafla;
Çekip gidene dek onlar da dehşet içinde,
Kendilerinden bile lanetli bu hortlağı görünce."

Bay Southey[1] de taşkın fakat güzel şiiri "Thalaba"da, yaşarken herkesten fazla sevdiği kişiye eziyet etmek amacıyla mezarından çıkmış Arap kızı Oneiza'yı sunar bize. Gelgelelim Oneiza'nın hayatının günahkârca olmasına bağlanamaz bu zira kendisi hikâye boyunca tam bir saflık, masumiyet tiplemesi olarak betimlenir. Sözüne güvenilir Tournefort,[2] seyahatlerinde şahit olmuş gibi göründüğü birkaç hayret verici vampirlik vakasını uzun uzun anlatır. Calmet[3] de büyük eserinde, çeşitli vakaları ve vampirliğin etkilerini örnekleyen geleneksel anlatıların yanısıra, bunun hem eskilerden kalma, hem de barbarca bir yanlışlık olduğunu ispatlamaya yönelik bazı alimane tezler ileri sürer.

Bu gayet dehşetli batıl itikata, birçok acayip, ilginç bilgi ilave edilebilir. Burada yazdıklarımız, lüzumlu açıklamalara hasredilmiş bir notun sınırlarını aşmamak itibarıyla yeterli olsa gerek. Bitirirken sadece şunu belirtebiliriz ki, yaygın şekilde kabul görmüş terim Vampir olsa da, dünyanın çe-

---

1 Robert Southey (1774-1843) romantizm ekolüne mensup bir İngiliz şairiydi. 1813'ten ölümüne dek, 30 yıl boyunca Devlet Şairi (Poet Laureate) olarak kalmıştır. *–çn*

2 Joseph Pitton de Tournefort (1656-1708) Avrupa'yı gezmiş ve seyahatlerine dair anlatılarında vampir efsanesine de yer vermiş bir Fransız botanikçiydi. *–çn*

3 Antoine Augustin Calmet (1672-1757) bir Fransız keşişiydi. Eserleri arasında vampirlerin varolma olasılığı üzerine bir değerlendirme de vardır. *–çn*

şitli bölgelerinde kullanılan bazı eş anlamlı isimler vardır: Vrykolakas,[1] Vordulakas, Gulyabani, Brukolakas vs.

[1] "Vrykolokas", Yunan folklorundaki vampiri ifade eder; Leo Allaitos'un 17. yüzyılda yazdığı *De Opinationibus* adlı incelemesinde incelediği doğaüstü varlıklardandır. *–çn*

Vampir

Bir vakitler Londra kışına eşlik eden sefahatin ortasında, yüksek sosyetenin düzenlediği eğlentilerde, payesinden ziyade aykırılıklarıyla dikkat toplayan bir asilzade ortaya çıkmıştı. Etrafındaki şen şakraklığı, kendi iştiraki mümkün değilmişcesine izliyordu. Belli ki alımlı hanımların neşeli kahkahaları sadece dikkatini cezbediyordu; bir bakışıyla bu neşeyi bastırabiliyor, kaygısızlığın hüküm sürdüğü sinelere korku salabiliyordu. Söz konusu dehşetli duyguyu hissedenler, nereden kaynaklandığını açıklayamıyordu. Bazıları onun cansız, gri renkteki gözlerine bağlıyordu bunu: O gözler yöneldiği kişinin yüzüne dikildiğinde, içeri nüfuz edip bir anda yüreğin derinliklerine ulaşır gibi değildi; fakat yanağa, aşamadıkları deriye kurşuni bir ışınla yükleniyorlardı sanki. Bu adam, aykırılıkları sayesinde her eve davet ediliyordu; herkes onu görmeyi arzuluyordu, şiddetli bir heyecanı kanıksayan, artık bezginliğin ağırlığını hissedenler, bulundukları yerde onların dikkatini çekmeye muktedir bir şeyin bulunmasından ötürü memnundular. Suratı biçimli, hatları güzel olmakla beraber, yüzünün ölü rengi ne tevazunun etkisiyle kızararak, ne de hiddetle coşarak, asla daha sıcak bir tona bürünmüyordu; kadın avcıların birçoğu sırf namları yürüsün diye onun ilgisini cezbetmeye, yahut bir şekilde, beğenildiklerine dair emareler görmeye uğraştılar: Lady Mercer, evlendiğinden beri resepsiyonlarda boy gös-

teren her canavarla gönlünü eğlendirmiş bu hanım, kendini onun önüne attı, dikkatini çekmek için yapmadığı şarlatanlık kalmadı. İşe yaramıyordu. Önünde durduğu sırada adam, gözlerini dikip ona baksa da, aslında hiç oralı değil gibiydi; korku bilmez arsızlığı dahi bozguna uğrayınca, Lady Mercer meydanı terk etti. Fakat alelade hafif meşreplikler adamın gözlerini bile etkilemediği halde, kadınlara karşı kayıtsız değildi; bununla birlikte, erdemli eşler ve masum kızlarıyla öyle belirgin bir mesafeyle konuşurdu ki, kadınlara hitap ettiği dahi pek anlaşılmazdı. Lakin çok hoşsohbet olarak bilinirdi, belki bu durum ayrıksı karakterini bile bastırdığı, belki de ahlaksızlıktan açık şekilde nefret etmesinden etkilendikleri için, ev hayatındaki faziletlerinden övünç duyan kadınlar arasında da, bu faziletleri ahlaksızlıklarıyla kirleten kadınlar arasında olduğu gibi sık sık görülüyordu.

Aynı günlerde Londra'ya, Aubrey adında genç bir bey geldi. Bir yetimdi; henüz çocukken anne babası ölünce, büyük bir servetin sahibi olarak tek kız kardeşiyle kalmıştı. Yalnızca servetiyle ilgilenmeyi görev belleyen, aslında daha önemli olan zihniyle ilgilenme mesuliyetini paragöz astlarına devreden vasileri tarafından bir başına bırakılınca, o da muhakeme kabiliyetinden ziyade hayal gücünü besleyip geliştirmişti. O zamandan beri, nice kadın şapkacısı çırağının mahvına yol açan romantik bir şeref ve açık kalpliliğe sahipti. Erdemli her şeye inanırdı; fenalıkların Yüce Rab tarafından, tıpkı aşk ve macera romanlarındaki gibi, sırf sahnenin görsel etkisini artırmak için gönderildiğini düşünürdü; bir evdeki sefalet, aslında sıcak tutan fakat eğri büğrü kıvrımları ve renk renk yamalarıyla ressamın gözüne daha hoş görünmesi sağlanmış giysilerden ibaretti ona göre. Kısacası, şairlerin düşlerini hayatın gerçekleri sanıyordu. Yakışıklı, açık

sözlüydü, zengindi de: Bu sebeplerden ötürü, neşeli ortamlara girdiğinde bir sürü anne çevresinde toplanıp, mecalsiz ya da oynak gözdelerini gerçeğe en uzak biçimde tarif etme çabasına girişiyorlardı; aynı esnada kızları da, o yaklaşınca aydınlanan çehreleri, ağzını açtığında ışıldayan gözleriyle, Aubrey'nin çok geçmeden kendi yetenekleri ve faziletleriyle ilgili yanlış kanılara kapılmasına yol açıyorlardı. Yalnız kaldığı zamanların romantizmine ne kadar bağlı olsa da donyağı kandilleri ve mumlar bir hayaletin varlığından ötürü değil de fitil ucunun kesilmesi gerektiğinden ötürü titreştiğinde, çalışma odasını dolduran kitaplardaki yığınla hoş resimle tasvirin gerçek hayatta hiçbir temeli bulunmadığını fark ederek irkilmişti. Bununla birlikte, hoşnutluk duyduğu kibrinde biraz teselli bularak hayallerinden vazgeçmek üzereyken, yukarıda bahsettiğimiz sıradışı varlıkla yolları kesişti.

Onu izledi; temas kurmaları mümkün olmadığından, tamamen kendi içine kapanmış, çevresindeki nesnelerle ilgili gözlemlerini, onların varlığına verdiği sözsüz onay haricinde pek belli etmeyen bir adamın kişiliğini kestirmenin imkânsızlığından ötürü, hayal gücünün uçuk fikirlere meylini kışkırtıp kısa zamanda bu adamı bir macera romanının kahramanı biçimine soktu, gözleri önündeki şahsı değil, kendi düşüncelerinin mahsulünü gözlemlemeyi kararlaştırdı. Onunla tanıştı, ilgisini ona yöneltti, bu dikkati öylesine ilerledi ki, her zaman onun varlığını fark etmeye başladı. Zaman içinde, Lord Ruthven'in işlerinin karıştığını öğrendi ve — Sokağı'ndaki hazırlık emarelerinden, onun seyahate çıkmak üzere olduğunu anladı. Şimdiye kadar sadece merakını uyandıran adamın ayrıksı kişiliğine dair biraz malumat edinme arzusuyla, vasilerine bir yolculuğa çıkma vaktinin geldiğini ima eden sözler söyledi. Nice nesiller bo-

yunca, böylesi yolculuklar lüzumlu görülmüştür: Gençlerin yaşlılarla eşitlenmek için fesatlık kariyerinde hızlı adımlar atmasını sağlamak ve –ne kadar maharetle yürütüldüklerine bağlı olarak– istihza ya da methiyeyle bahsedilen rezil entrikalar karşısında, yeni dünyaya gelmiş gibi görünmelerine izin vermemek maksadıyla. Razı oldular: Hemen niyetini anlattığı Lord Ruthven'den, ona katılma teklifi gelince şaşırdı. Başka insanlarla hiçbir ortak yanı bulunmadığı anlaşılan bu adamdan böyle bir hürmet işareti görmekten ötürü gönlü okşanarak, teklifi memnuniyetle kabul etti. Birkaç gün içinde, Manş Denizi'ni geçmişlerdi.

O zamana dek Aubrey, Lord Ruthven'in kişiliğini inceleyecek fırsatı bulamamıştı, artık eylemlerinin çok daha fazlası gözlerinin önünde gerçekleşse de, bu eylemlerin yol açtığı şeylerin, onun tutumlarının görünürdeki sebebinden farklı neticeler sunduğunu anlamıştı. Yol arkadaşının eli çok açıktı: İşsizler, avareler, dilenciler anlık ihtiyaçlarından fazlasını karşılayacak parayı alırdı onun elinden. Fakat Aubrey'nin ister istemez fark ettiği üzere, erdemli insanlar, kimi zaman erdeme dahi eşlik eden bahtsızlıklar sonucu yokluğa düşmüş kişiler onun sadakalarına mazhar olamıyordu: Bunlar belirgin bir küçümsemeyle kapıdan geri çevriliyordu; fakat ihtiyaçlarını gidermek için değil de şehvete gark olmak, iyiden iyiye günaha batmak için yardım isteyen hovardalar, mebzul miktarda sadakayla gönderilmekteydi. Gelgelelim kendisi bunu, fena insanların, genellikle erdemli yoksulların çekingenliğine baskın gelen büyük ısrarcılığına bağlıyordu. Bu hayırseverliklere dair, lordun daha fazlasıyla ayırdında olduğu bir şey vardı: Sadaka verdiği herkes kaçınılmaz biçimde, bu sadakanın lanetli olduğunu fark ediyordu; zira sonunda ya yolları darağacına çıkıyordu ya da

sefaletin tam anlamıyla dibine vuruyorlardı. Brüksel'de, yol boyunca uğradıkları diğer şehirlerde Aubrey, yol arkadaşının zamane kötülüklerinin yoğunlaştığı yerleri bulmaya hevesli görünmesine şaşmıştı. Orada büyük bir tutkuyla faro[1] oynamıştı. Para koydukça kazanıyor, kumarda hep başarılı oluyordu. Fakat karşısında bir hileci varsa durum değişiyordu, o vakit kazandığından da çoğunu kaybediyordu. Ama çevresinde toplananları hep aynı, hiç değişmeyen bir çehreyle izliyordu. Lakin atılgan, acemi bir gençle veya kalabalık bir ailenin talihsiz reisiyle karşı karşıya geldiğinde hal böyle değildi; o vakit arzuları, kaderin yasası haline geliyordu sanki: Belirgin dalgınlığından sıyrılıyordu, yarı ölü fareyle oynayan kedi misali bir ateş parlıyordu gözlerinde. Her şehirde, eskiden refah içinde olan bir genci, süslediği çelenkten koparılmış olarak bir zindanın tenhalığında, kendisini bu ifridin eline düşüren yazgıya lanet eder halde bırakmıştı. Keza çılgına dönmüş nice baba, aç, sessiz çocuklarının çok şey anlatan bakışları arasında, az önce muazzam miktarda olan servetlerini son meteliğine dek yitirmiş, onların aç karınlarını doyuracak bir şeyi dahi alamayacak vaziyette, oturduğu yerde kalakalmıştı. Yine de kumar masasından para kaldırdığı yoktu; masumların gırtlağına çökerek koparıp aldığı son kuruşu, nicelerinin yıkımına yol açmış başka birine kaptırırdı; bu belli bir düzeyde bilgi sahibi olmaktan fakat söz konusu bilginin daha tecrübeli kişilerin kurnazlığıyla baş etmeye yetmemesinden kaynaklanıyordu belki. Aubrey sık sık arkadaşına bundan bahsetmek, ondan, herkesin mahvına yol açan o hayırseverlikle zevkten vazgeçmesini rica etmek istedi. Fakat bu hep gecikti, çünkü her gün arkadaşının, onunla dürüst ve açık konuşabilmesi için

[1] Faro, iskambille oynanan en eski kumar oyunlarından biridir. *–çn*

bir fırsat vereceğini ümit edip durdu; lakin o gün hiç gelmedi. Lord Ruthven arabasının içinde, tabiatın çeşitli yabani, zengin manzaraları arasında hep aynıydı: Gözleri dudaklarından daha az şey söylüyordu; Aubrey merakını uyandıran nesnenin yakınında olsa da, bu gizemi çözmeye çalışmanın daimi heyecanından öte bir mükâfat elde edemiyordu; böyle olunca da, genişleyen hayal gücü, doğaüstü bir şeyle karşı karşıya bulunduğunu düşünmeye başlamasına yol açtı.

Çok geçmeden Roma'ya vardılar, Aubrey bir süreliğine yol arkadaşını gözden kaybetti. Onu bir İtalyan kontesin sabah grubuna emanet etmiş, kendisi de neredeyse terk edilmiş bir başka şehrin yadigârlarını aramaya koyulmuştu. O sırada İngiltere'den mektuplar ulaştı, Aubrey bunları hemen sabırsızlık içinde açtı. İlki, kız kardeşinden gelen sevgi ifadeleriyle dolu bir mektuptu. Diğerleri vasilerinden geliyordu; sonraki mektup ise irkilmesine yol açtı. Önceden yol arkadaşının kötücül bir kudret taşıdığına dair düşünceler uyanmıştı içinde ama yazılanlar buna inanması için yeterli sebebi sunar gibiydi. Vasileri ısrarla arkadaşından derhal ayrılmasını istiyorlar, onun korkunç derecede habis bir kişiliği olduğunu, karşı konulmaz baştan çıkarma kudretine sahip bulunmasının, ahlâksız alışkanlıklarını toplum açısından fazlasıyla tehlikeli kıldığını belirtiyorlardı. Zina yapan kadınları hakir görmesi, onların kişiliğine dönük nefretinden değildi; daha fazla tatmin sağlayabilmesi için kurbanının, suç ortağının, lekesiz bir erdemin zirvesinden, rezilliğin, düşkünlüğün dibine indirilmesi gerekliydi. Kısacası, erdemleri sebebiyle peşine düştüğü belli olan tüm o kadınlar, onun gidişinden beri gerçek yüzlerini saklamaya dahi tenezzül etmiyorlar, fenalıklarının yarattığı ahlaki bozukluğu cümle âleme göstermekten geri durmuyorlardı.

Aubrey, kişiliği o âna kadar tek bir parlak nokta göstermemiş bu adamı yalnız bırakmaya karar verdi. Onu tamamen terk etmek için makul bir bahane bulmaya, bu arada onu daha yakından izleyip en ufak hadiseyi bile gözden kaçırmamaya karar verdi. Onunla aynı çevreye girdi, çok geçmeden lordun, sık sık bir hanımı evinde ziyaret ettiğini, kızının tecrübesizliğinden istifade etmekte olduğunu anladı. İtalya'da, evlenmemiş bir kadınla topluluk içinde görüşmek pek rastlanmayan bir durumdur; o yüzden planlarını gizli yürütmek zorundaydı. Fakat Aubrey, ne yaparsa yapsın gözünü ondan ayırmıyordu, az zaman sonra da düşüncesiz fakat masum bir kızın muhtemel mahvına sebep olacak bir buluşmanın ayarlandığını keşfetti. Hiç vakit kaybetmeden Lord Ruthven'in odasına girerek damdan düşer gibi, bu hanımla ilgili niyetinin ne olduğunu sordu; o gece buluşacaklarını bildiğini de söyledi ona. Lord Ruthven, böyle bir durumda niyet edilecek şey neyse, kendisinin de o niyette olduğu yanıtını verdi; Aubrey bu hanımla evlenmeyi düşünüp düşünmediğini üzerine basarak sorunca, adam gülmekle yetindi. Odadan çıkan Aubrey hemen bir not yazarak, o andan itibaren seyahatinin kalan kısmında lorda eşlik edemeyeceğini bildirdi. Uşağına başka bir oda aramasını emretti, hanımın annesine giderek, ona hem kızıyla, hem de lordun kişiliğiyle ilgili bildiği her şeyi anlattı. Ertesi gün Lord Ruthven, onun ayrılışına onay verdiğini bildirmek üzere uşağını yollamakla yetindi; fakat Aubrey'nin araya girmesiyle planlarının bozulduğundan şüphelendiğine dair bir imada bulunmadı.

Aubrey, Roma'dan ayrılmasının ardından adımlarını Yunanistan'a yöneltti, yarımadayı katederek çok geçmeden kendisini Atina'da buldu. Sonra bir Yunanlının evine yerleşmekte karar kıldı, kısa zaman sonra da antik görkemin abi-

delerdeki solgun kayıtlarını aramaya koyuldu; bunlar, özgür insanların yapıp ettiklerini sadece kölelerin huzurunda sergilemekten utandıkları için, likenlerin esirgeyici toprağı altına gizlenmişti besbelli. Onunla aynı çatı altında yaşayan bir varlık öylesine güzel ve narindi ki Muhammed'in cennetindeki imanlılara vaat olunmuş ümidi tuvale aksettirmek isteyen bir ressama modellik edebilirdi; bununla birlikte, fazlasıyla zekâ yansıtan gözleri, onun ruh yoksunlarından biri olduğunu düşünebilecek kişileri yalanlıyordu.[1] Ovalarda raks etse yahut dağ yamaçlarında dolaşsa, ceylanların güzelliği onunkine kıyasla sönük kalırdı; çünkü o hayvanın ancak bir keyif ehline hitap edebilecek uykulu, haz düşkünü gözlerini, bu gözlere kim değişirdi ki. Aubrey'nin antik zamanlara dair araştırmalarına çoğu zaman Ianthe'nin hafif adımları eşlik ederdi; bir Kaşmir kelebeğinin peşine düşmüş kaygısız kız, bedeninin olanca güzelliğini göstererek onun hevesli bakışları önünde sanki rüzgârla savrulur, Aubrey onun peri misali figürünü düşünürken, az önce yüzeyi iyice silikleşmiş bir tablette deşifre ettiği harfleri unutuverirdi. Kız etrafta koşuşturken dökülen perçemleri güneşin ışınlarıyla öyle narin parlayıp sönüverirdi ki, Pausanias'ın[2] doğru yorumlanması için hayati önem taşıyan bir nesneyi aklından çıkarıveren antikite araştırmacısının bu unutkanlığı mazur görülebilirdi. Fakat herkesin hissettiği ama kimsenin hakkını teslim edemediği bir çekiciliği niçin tarif etmeye çalışma-

1 "...ruh yoksunlarından biri..." Ianthe müslümanlara vaat edilen cennetteki hurilerden birine benzer ama zekâsını belli eden bakışları, bu benzerlikle çelişir. *–çn*

2 Pausanias, milattan sonra ikinci yüzyılda yaşamış bir Yunan gezgini ve coğrafyacısıdır. Yunanistan'ı bizzat gözlemleyerek yazdığı eseri, klasik edebiyatla modern arkeoloji arasında bağ kurulmasına büyük katkı sağlamıştır. *–çn*

lı? Kalabalık resepsiyonları, boğucu baloları görmemiş bir masumiyet, gençlik, güzellikti bu. Bu sırada Aubrey, sonraki saatleri için yadigâr olsun diye aklında kalanları resmeder, kız da yanında durup yaşadığı mekândaki sahnelerin taslağını kâğıda geçiren kalemin sihirli etkilerini izlerdi. Sonra ona açık düzlükte nasıl halka olup dans ettiklerini anlatır, genç hafızasının tüm parlak renkleriyle, çocukken seyrettiğini anımsadığı düğünleri resmederdi; sonra zihninde daha fazla yer tuttuğu anlaşılan, dadısından dinlediği doğaüstü hikâyelere getirirdi sözü. Ciddiyeti, anlattıklarına olan belirgin inancı, Aubrey'nin dahi ilgisini uyandırıyordu; kız ona yaşayan vampirin hikâyesini, onun arkadaşlarının, en yakınlarının arasında seneler geçirmesini ve sonraki aylar boyunca yaşamayı sürdürebilmek için tatlı bir kadının yaşamından beslenmesini anlatırken kanı donan Aubrey böyle mesnetsiz, dehşetli fantezilere gülüp geçmek isterdi. Fakat Ianthe ona, nihayetinde yakın akrabalarıyla çocuklarından bazılarında iblisin iştahının damgasını görerek, aralarında bir vampirin yaşadığını fark eden ihtiyarların isimlerini verdi. Aubrey'nin aklının yatmadığını görünce, kendisine inanması için yalvardı; çünkü söylendiğine göre onların varlığını sorgulamaya cüret edenlere her zaman, hakikati derin bir üzüntüyle, yürek sızısıyla itiraf etmeyi zorunlu kılan bir kanıt sunulmaktaydı. Kız ona bu canavarların genellikle nasıl göründüğünü anlattı. Lord Ruthven'in hayli isabetli bir tarifini dinleyen Aubrey'nin dehşeti arttı; bununla birlikte Ianthe'ye, korkularında gerçeklik payı olamayacağını bir kez daha temin etti. Ancak aynı zamanda, vaktiyle Lord Ruthven'in doğaüstü kudretine inanmaya meyletmesine yol açan hadiselerden ötürü, içinde kuşku vardı.

Aubrey giderek Ianthe'ye bağlanmaya başladı; romantik

hayaller içinde peşine düştüğü kadınların sözde erdemleriyle hiç benzeşmeyen masumiyeti, kalbini kazanmıştı; İngiliz âdetleriyle yetişmiş bir delikanlının, eğitimsiz bir Yunan kızıyla evlenmesi fikri ona gülünç gelse de karşısındaki peri misali biçime giderek tutulmaktaydı. Bazen kendini ondan koparıyor, bir antik eserler araştırması tasarlayarak, hedefine ulaşmadan geri dönmemeyi kararlaştırıp yola düşüyordu. Fakat düşüncelerinin asıl sahibi olduğu anlaşılan görüntü zihninden eksik olmazken, dikkatini etraftaki harabelere vermesi imkânsız görünüyordu. Ianthe onun aşkından habersizdi; Aubrey'nin en başından itibaren bildiği, içi dışı bir varlıktı hâlâ. Kız onun yanından hep ikircikli bir tavırla ayrılıyordu; ama bunun sebebi, artık sevdiği köşelere birlikte gideceği kimsenin kalmamasıydı. Koruyucusu ise, zamanın tahripkâr elinden kurtulabilmiş bir parçanın taslağını resmetmekle ya da onu gün yüzüne çıkarmakla meşguldü o esnada. Ianthe vampirler hususunda anne babasına danışmış, ikisi de bu adı anarken yüzleri solarak, başka birkaç kişinin huzurunda, onların var olduğunu onaylamışlardı. Kısa zaman sonra Aubrey, onu birkaç saat alıkoyacak kısa seyahatlerinden birine çıkmayı kararlaştırdı. Gideceği yerin ismini duyduklarında, hepsi birden dönüşünün geceye kalmaması için yalvardılar; çünkü hiçbir Yunanlının gün battıktan sonra ne olursa olsun kalmayacağı bir ormandan geçmek zorundaydı. Vampirlerin bu yeri, geceleyin gizli törenlerini düzenlemek üzere seçtiğini söylediler, o yoldan geçmeye cüret ettiği takdirde başına büyük kötülükler geleceğine dair uyardılar onu. Aubrey onların söylediklerini hafife alıp işi şakaya vurmaya çalıştı; fakat ismiyle dahi onların kanını donduran üstün, cehennemî bir kudretle alay etme cüretini göstermesi karşısında nasıl ürperdiklerini görünce sesi kesildi.

Ertesi sabah Aubrey, tek başına yola çıktı; ev sahibinin gamlı çehresi onu şaşırttı, bu korkunç ifritlere olan inançlarıyla dalga geçen sözlerinin, onlarda böylesi bir dehşet uyandırmasından ötürü endişelendi. Ayrılmak üzereyken Ianthe atının yanına gelerek, gece olup da bu varlıkların kudreti harekete geçmeden dönmesi için ciddiyetle ricacı oldu. Aubrey öyle yapacağına söz verdi. Lakin araştırmalarına öyle dalmıştı ki, gün ışığının çok geçmeden çekildiğini, ufkun üzerinde beliren tanecikleri fark etmedi; sıcak iklimlerde böyle tanecikler hızla, olanca hiddetini bu imanlı memleketin üzerine boşaltan kocaman bir kütle oluşturuverir. Bununla beraber sonunda atına bindi Aubrey, gecikmesini süratli giderek telafi etmeye karar verdi. Ama çok geçti artık. Bu güney iklimlerinde alacakaranlık neredeyse bilinmez; güneş battığı gibi gece başlar. Daha yol almamışken, fırtınanın kudreti tepesindeydi; yankılanan gök gürlemeleri hiç ara vermiyordu; bardaktan boşanırcasına yağan yağmur yaprakların örtüsünü zorlayıp geçiyor, çatallanan mavi şimşekler âdeta yere inerek ayaklarının dibini aydınlatıyordu. Aubrey'nin atı birden korkuya kapılıp korkunç bir hızla sık ağaçlar boyunca koşmaya başladı. Hayvan sonunda bitkin düşüp durduğunda Aubrey, şimşeklerin ışıltısında, çevresindeki ölü yaprakların, dalların arasından zar zor kendini gösteren bir kulübenin yakınında olduğunu gördü. Attan inerek, şehrin yolunu gösterecek birini bulmak ya da en azından fırtınanın hışmından korunabilmek umuduyla, oraya yaklaştı. Yaklaşırken, gökgürültüsünün bir an durakaması, bir kadının korkunç çığlıklarıyla ona karışan alaycı kahkahaları neredeyse kesintisiz bir süreğenlik içinde duymasına imkân verdi. İrkildi, fakat göğün tekrar başının üstünde gürlemesiyle gayrete gelerek, kulübenin kapısını zor-

layıp açtı. Zifiri karanlık içinde buldu kendini; lakin ses ona yol gösteriyordu. Belli ki varlığı fark edilmemişti çünkü seslendiği halde gürültü kesilmedi; ona dikkat eden yoktu. Birisine temas etti, derhal kavradı onu; o zaman bir ses, "Yine tongaya bastın!" diye bağırdı, ardından yüksek bir kahkaha yükseldi. Aubrey, insanüstü güce sahip birinin eline düşmüş gibi hissetti kendini. Canını mümkün olduğunca pahalıya satmak niyetiyle mücadele etti; fakat nafileydi: Ayakları yerden kesildi, müthiş bir güçle yere fırlatıldı. Düşmanı üzerine atladı, diziyle göğsüne bastırarak elleriyle gırtlağını tuttu. O esnada, hole parıltısı düşen bir sürü meşalenin gündüz vakti verdiği ışıktan rahatsız olarak aniden kalktı, kurbanını bırakıp hızla kapıdan çıktı. Az sonra ormana dalmış, artık dalların çatırtısı duyulmaz olmuştu. Fırtına dinmişti artık, hareket edemeyen Aubrey'nin sesi, az sonra dışarıdakiler tarafından duyuldu. Kulübeye girdiler, meşalelerinin ışığı çamurdan duvarları, samanlarla örtülmüş çatıyı aydınlattı; her bir saman tanesinin üzerine ağır bir kurum tabakası yığılıydı. Aubrey'nin arzusu üzerine, çığlıklarıyla onu buraya çeken kızı aradılar; Aubrey yine karanlıkta kalmıştı ama onu dehşete düşüren, meşalelerin ışığı bir daha üzerine düştüğünde, latif rehberinin narin gövdesini cansız halde getirdiklerini görmekti. Bunun huzursuz muhayyilesinin yol açtığı bir düşten öte olmadığını umarak gözlerini kapattı ama gözlerini açtığında, yine aynı gövdeyi yanıbaşına yatırılmış olarak gördü. Yanaklarında, hatta dudaklarında bile renk yoktu; lakin yüzünde, neredeyse önceden taşıdığı can kadar sevimli bir sükûnet vardı. Boynu, göğsü kanlıydı, gırtlağında damarı delen dişlerin izi görünüyordu; adamlar bu izleri göstererek hep bir ağızdan korku içinde bağırdılar: "Vampir! Vampir!" Çabucak bir sedye yapıldı, Aubrey son zamanlarda

nice parlak, uçarı hayalinin nesnesi olmuş kızın yanına yatırıldı; bu hayaller şimdi, onun içinde ölmüş yaşam çiçeğiyle birlikte yerle bir olmuştu. Ne düşündüğünü bilmiyordu; zihni uyuşmuş, düşüncelerden kaçıyor, boşluğa sığınıyordu sanki. Kulübede bulunmuş, hususi yapıda kınsız bir hançeri, neredeyse bilinçsizce elinde tutuyordu. Az sonra, annesinin hasretini çektiği kızı arayan başka kişilerle karşılaştılar. Şehre yaklaştıkları sırada yaslı bağırışları, korkunç bir anne babayı felaketle ilgili olarak önceden uyarır nitelikteydi. Kederlerini tarif etmenin imkânı yok; fakat çocuklarının ölüm sebebini öğrendiklerinde, Aubrey'ye bakıp cesedi işaret ettiler. Avutulamaz haldeydiler; ikisi de keder içinde öldüler.

Yatağa yatırılan Aubrey ateşten yanıyor, sık sık sayıklıyordu; bu haldeyken Lord Ruthven'e, Ianthe'ye sesleniyordu. Tuhaf bir bileşimle, eski yol arkadaşından, sevdiği varlığa dokunmamasını istiyordu sanki. Bazen de bela okuyor, sevdiğini yok ettiği için onu lanetliyordu. Lord Ruthven tesadüfen o sırada Atina'ya varmış, her nedense Aubrey'nin durumunu öğrenince hemen onunla aynı eve yerleşmiş ve devamlı ona eşlik etmeye başlamıştı. Aubrey ateşli hastalığını atlattığı vakit, artık bir vampirin görüntüsüyle birleştirdiği bu adamı karşısında görünce dehşete kapılıp irkildi. Fakat Lord Ruthven ayrı düşmelerine yol açan hatasından ötürü neredeyse pişmanlık duyduğunu ima eden nazik sözlerle, dahası sergilediği dikkat, kaygı ve ihtimamla, mevcudiyetine razı etti onu. Lord hayli değişmişe benziyordu; Aubrey'yi hayrete düşüren o kayıtsız varlığa benzemiyordu artık. Gelgelelim iyileşme süreci hızlanmaya başlayınca, lord yine adım adım eski ruh haline büründü, Aubrey önceden tanıdığı adamla onun arasında fark göremez oldu. Yalnız, zaman zaman onu, dudaklarında habis bir sevinçle gözle-

rini kendisine dikmiş bakarken görüp şaşırıyordu. Sebebini bilmese de, bu tebessüm sıkıntı veriyordu Aubrey'ye. Hastanın toparlanmasının son aşamasında Lord Ruthven, serin rüzgârla dalgalanan suyu yahut hareketsiz güneşin etrafında dünyamız misali dönen gökkürelerinin ilerleyişini izlemeye dalmış gibiydi; anlaşılan, tüm gözlerden ırak kalmayı istiyordu.

Bu sarsıntı yüzünden Aubrey'nin zihni çok zayıflamıştı; bir zamanlar onu başkalarından ayıran manevi esneklik tamamen uçup gitmiş gibiydi. Şimdilerde Lord Ruthven kadar o da yalnızlığı, sessizliği seviyordu; fakat yalnızlığı arzulasa da Atina civarında bunu bulması mümkün değildi. Önceden sık sık ziyaret ettiği harabeler arasında yalnızlığı arasa, Ianthe'nin bedeni yanı başında duruyordu; ormanlarda arasa, otlar arasında gösterişsiz bir menekşe arayan Ianthe'nin hafif adımları işitiliyor,[1] Aubrey aniden geri dönünce taşkın hayal gücüyle onun solgun yüzünü, yaralı gırtlağını, dudaklarındaki uysal tebessümü görüyordu. Zihninde her parçasıyla böylesine acı çağrışımlar uyandıran sahnelerden kurtulmaya karar verdi. Hastalığı sırasında gösterdiği ihtimamdan ötürü kendini bağlı hissettiği Lord Ruthven'e, Yunanistan'ın ikisinin de henüz görmediği yerlerine gitmeyi önerdi. Her yöne gittiler, sonradan hatırlanabilecek tüm noktaları araştırdılar ama böyle oradan oraya koştururken, baktıkları şeyleri umursar gibi değildiler. Soyguncular a dair çok şey işittiler ama yavaş yavaş, sözde tehlikelere karşı sa-

---

1 Yunancada Ianthe, mor renk ya da menekşe anlamına gelir. Ianthe aynı zamanda Lord Byron'ın yakın arkadaşı Leydi Charlotte Harley'ye taktığı isimdi. Percy Shelley dünyaya gelen ilk kızına Ianthe adını vermişti. Shelley'nin "Queen Mab" şiirinde de, periler kraliçesi, Ianthe adlı bir karakteri ziyaret eder. *–çn*

vundukları kişilerin cömertliğinden istifade etmeyi amaçlayanlar tarafından uydurulduğunu düşündükleri bu haberleri önemsememeye başladılar. Yerli halkın tavsiyelerini böyle kulak arkası ettikleri için, bir keresinde sadece, savunmadan ziyade rehberlik etmeye yarayan birkaç muhafızla yola çıktılar. Lakin dibinde bir nehir yatağı bulunan, sarp kayalıklardan düşmüş kocaman kayalarla dolu dar bir geçide girdiklerinde, bu ihmallerinden ötürü pişman oldular; çünkü hepsi birden geçide henüz girmişken, başlarının yakınından ıslık çalarak geçen mermiler ve silah sesleri irkiltti onları. Muhafızları hemen yanlarından ayrılıp kayaların arkasına yerleşmişler, silah seslerinin geldiği tarafa doğru ateş etmeye başlamışlardı. Lord Ruthven'le Aubrey de onlar gibi davranarak kısa bir süre, geçidin kıvrım yaptığı yere çekildiler; fakat hakaretamiz atışlarla onları ilerlemekten men eden bir hasım tarafından böyle alıkonulmayı kendilerine yedirememediklerinden ve soyguncular dan biri yukarı tırmanıp onları arkadan vurduğu takdirde hiç direnemeden kıyıma uğrayacakları için bir an önce ileri atılıp düşmanı aramaya karar verdiler. Kayanın arkasından çıktıkları anda, omzuna bir mermi isabet eden Lord Ruthven yere düştü. Aubrey onun yardımına koştu; artık mücadeleyi de, içinde bulunduğu tehlikeyi de umursamazken, çevresinde soyguncuların yüzlerini görerek şaşırdı: Koruyucuları, Lord Ruthven'in yaralandığını görünce hemen silahlarını atıp teslim olmuşlardı.

Aubrey büyük bir mükâfat vaat ederek, yaralı arkadaşını yakındaki kulübeye taşımaya ikna etti onları. Fidye üzerinde anlaşılınca, artık rahatsız etmediler onu; yanında bir tebligat bulunan yoldaşları vaat edilmiş meblağ ile dönene dek, girişi tutmakla yetindiler. Lord Ruthven'in takati hızla azaldı. İki gün sonra kangren baş gösterdi; ölüm hızlı adımlarla

yaklaşır gibiydi. Tavırları, görünüşü değişmemişti; çevresindeki nesneler gibi, acının da ayırdında değildi sanki. Fakat son gecenin bitimine doğru belirgin şekilde huzursuzlandı, sık sık gözünü, her zamankinden daha istekli kendisine yardım etmeye çalışan Aubrey'ye dikiyordu. "Yardım edin! Beni kurtarabilirsiniz... Hayatımdan bahsetmiyorum; canımı kaybetmeyi, günün bitimi kadar umursuyorum ancak. Fakat şerefimi kurtarabilirsiniz, arkadaşınızın şerefini..." "Nasıl? Söyleyin nasıl? Ne gerekiyorsa yaparım," diye yanıtladı Aubrey. "Fazla bir şey değil... canım çekilip gidiyor... her şeyi açıklayamam... ama hakkımda bildiğiniz her şeyi gizlerseniz, şerefim dünyanın ağzına düşüp lekelenmez... ve İngiltere'dekiler bir müddet için öldüğümü bilmezlerse... ben... ben... ömrüm." "Ölümünüz bilinmeyecek." Ölmekte olan adam, sevinçli bir şiddetle doğrularak, "Yemin edin!" diye haykırdı, "ruhunuzun saydığı, tabiatınızın korktuğu her şey üzerine yemin edin: Ne olursa olsun, ne görürseniz görün, bir yıl, bir gün boyunca, suçlarıma yahut ölümüme dair bildiklerinizi yaşayan hiçbir varlığa açıklamayacaksınız." Gözleri yuvalarından fırlayacak gibiydi. "Yemin ederim!" dedi Aubrey; Lord Ruthven kahkahalar atarak yastığına çöktü, son nefesini verdi.

Aubrey yatmaya gitti fakat uyumadı; zihninde bu adamla tanışıklığına dair bir sürü hadise yüzeye çıkıyor, bunun sebebini bilemiyordu; yeminini anımsayınca, sanki onu bekleyen korkunç şeylerin önsezisiyle, soğuk bir ürperti geldi üzerine. Sabah erkenden kalktı, cesedi bıraktığı kulübeye girmek üzereyken, karşısına çıkan bir soyguncu cesedin artık orada olmadığını, kendisi gittikten sonra onu yoldaşlarıyla birlikte yakınlardaki bir dağın zirvesine taşıdıklarını söyledi. Lorda verdikleri söz dolayısıyla böyle davranmışlar;

buna göre cesedi, ölümünden sonra doğan ilk ayın soğuk ışınlarına maruz bırakılmalıymış. Aubrey hayrete düşmüştü; adamların birkaçını alarak gidip cesedi yatırıldığı yere gömmeye karar verdi. Fakat zirveye çıktığında ne cesetten iz vardı, ne de giysilerinden; oysa soyguncular gövdeyi yatırdıkları kayanın hangisi olduğunu yemin billah ederek göstermişlerdi. Aubrey bir süre şaşkınlık içinde tahminlerde bulunmaya çalıştı fakat sonra soyguncuların giysileri alıp cesedi gömdüklerini düşünerek geri döndü.

Böyle korkunç bahtsızlıklar yaşadığı, zihnini ele geçiren batıl itikatin melankolisini artırmak için dört koldan çaba harcamış bu memleketten bıktığı için, ayrılmaya karar verdi, çok geçmeden İzmir'e vardı. Onu Otranto ya da Napoli'ye götürecek bir gemiyi beklerken, yanında getirdiği Lord Ruthven'e ait eşyaları düzenlemekle meşgul oldu. Aralarında, kurbanın ölümünü kesinleştirmek için az çok elden geçirilmiş saldırı silahları vardı. Bunların birkaçı hançerler yahut yatağanlardı. Evirip çevirerek tuhaf biçimlerini incelerken, Ianthe'nin öldüğü kulübede buldukları hançerle aynı tarzda süslenmiş bir kın bularak şaşırdı. Ürperdi; daha fazla kanıt elde etmek için hemen silahı arayıp buldu. Sıradışı şekline karşın elindeki kılıfa uyduğunu görünce nasıl dehşete kapıldığını tahmin edebilirsiniz. Gözlerinin emin olmak için bundan fazlasına ihtiyacı yoktu; öylece bakıp kalmıştı. Hâlâ inanmak istememesine karşın, kabzayla kının kendine has şekli, ikisinin üstündeki aynı şekilde göz boyayıcı renkler, kuşkuya yer bırakmıyordu; ayrıca her ikisinde de kan lekeleri vardı.

İzmir'den ayrıldı, yurda dönüş yolunda, Roma'dayken, ilk olarak Lord Ruthven'in baştan çıkarma planlarından kurtardığı hanımın durumunu araştırdı. Kızın ailesi endi-

şe içindeydi, servetlerini kaybetmişlerdi, lordun gidişinden beri kızlarından haber alınamamıştı. Aubrey üst üste gelen bunca dehşetten ötürü neredeyse aklını oynatacaktı; bu hanımın, Ianthe'yi helak edenin eline düştüğünden korkuyordu. Somurtkanlaştı, sessizleşti; sanki çok sevdiği birini kurtarmaya gidiyormuş gibi, sürücülere daha hızlı gitmelerini söylemekten başta bir şey yapmıyordu. Calais'ye ulaştı; arzularına boyun eğmişe benzeyen bir esinti, onu çabucak İngiliz kıyılarına sürükledi. Hemen atalarının konağına doğru yola çıktı, oraya varınca, kız kardeşinin kucaklayışı ve okşayışlarıyla bir an için, geçmişe dair tüm anıları unutur gibi oldu. Daha önce çocuksu okşamalarıyla onun gönlünü kazanmışken, şimdi bir yoldaş olarak çok daha sevecendi.

Bayan Aubrey, resepsiyonlarda kendisine baktıran, övgüleri toplayan ince zarafetten yoksundu. Sadece kalabalık bir odanın ısıtılmış atmosferinde var olan o narin parıltıdan eser yoktu. Mavi gözleri, onların gerisindeki zihnin uçarılığıyla aydınlanmazdı hiçbir zaman. O gözlerde, bahtsızlıktan kaynaklanmışa benzemeyen, daha parlak âlemlerin bilincindeki bir ruha işaret ettiği anlaşılan melankolik bir cazibe vardı. Bir kelebeğin ya da rengin ardından gidercesine hafif adımlarla yürümezdi; ağırbaşlı ve dalgındı yürüyüşü. Yalnızken, çehresi asla neşeli tebessümlerde aydınlanmazdı; fakat kardeşi ona sevgi sözcükleri söylediğinde ve huzurunu yok eden kederleri onun yanında unutuverince öyle gülümserdi ki zevk düşkünlerinin tebessümünü kim ne yapsındı bu gülümseyişin yanında? O vakit bu gözler, bu çehre, âdeta kendi küresinin ışığı içinde hareket ederdi. Henüz sadece on sekiz yaşındaydı, dünyayla yüzleşmemişti; çünkü vasileri, kardeşi anakaradan dönerek onun koruyucusu oluncaya dek bunu ertelemeyi daha uygun bulmuşlardı. O yüzden

şimdilik, çok yakında gideceği bir sonraki resepsiyonun, "kalabalık ortamlara" girişine başlangıç teşkil etmesine karar verilmişti. Aubrey atalarının konağında kalıp üzerine çöken melankoliye kucak açmayı tercih ederdi. Şahit olduğu hadiseler zihnine böylesine sıkıntı verirken, tanımadığı zamane insanlarının uçarılıklarına ilgi duyamıyordu; fakat kız kardeşini korumak için kendi rahatından feragat etmeye karar verdi. Çok geçmeden şehre varıp ertesi gün için duyurulan resepsiyona hazırlandılar.

Son derece büyük bir kalabalık vardı; bir resepsiyon verilmeyeli epey olmuştu, asaletin tebessümü içinde gönlünü şenlendirmek isteyen herkes koşup gelmişti. Aubrey de kız kardeşiyle birlikte oradaydı. Bir köşede çevresiyle hiç ilgilenmez halde, tam da burada Lord Ruthven'i ilk kez görüşünü hatırlayarak dururken, birinin kolundan tutuverdiğini hissetti, gayet iyi tanıdığı bir ses kulağına şöyle fısıldadı: "Yeminini unutma." Üzerine çullanacak bir hayalet görme korkusuyla güç bela cesaretini toplayarak dönüp bakınca, az ötede, cemiyete ilk girişinde tam bu noktada dikkatini çeken figürü fark etti. Eli ayağı tutmaz oluncaya dek ona baktı, sonra bir arkadaşının kolundan güç almak zorunda kalarak kalabalığı yarıp çıktı, kendini arabasına atıp evin yolunun tuttu. Odasında bir aşağı bir yukarı yürürken, düşüncelerinin beyninden dışarı fırlamasından korkarcasına elleriyle başını tutuyordu. Lord Ruthven karşısındaydı gene; olup bitenler korkunç şekilde birbiri ardına gözlerinin önünden geçti: Hançer... ettiği yemin... İçi ürperdi; bunun mümkün olacağına inanamıyordu: Ölüler canlanabilir miydi! Hayal gücünün, zihninin takılı kaldığı görüntüyü hayata geçirdiğini düşündü. Gerçek olması imkânsızdı; o yüzden tekrar cemiyete karışmayı kararlaştırdı zira Lord Ruthven'e

dair sorular sormaya yeltendiyse de onun adı dilinin ucuna kadar gelip kalmış fakat malumat edinmeyi başaramamıştı. Birkaç gece sonra kız kardeşiyle, yakın bir akrabalarının eğlentisine gitti. Kız kardeşini orta yaşlı bir hanıma emanet ederek bir kenara çekildi, içini kemiren düşüncelerine gömüldü. Sonunda, birçok kişinin ayrılmakta olduğunu görerek kalktı, başka bir odaya girince kız kardeşini, etrafındaki birkaç kişiyle hevesli hevesli sohbet eder halde buldu. Aralarından geçip ona yaklaşmaya çalışırken, yana çekilmesini istediği biri kendisine doğru dönünce, nefret ettiği çehreyle karşılaşıverdi. Atılarak kız kardeşini kolundan tuttu, süratli adımlarla sokağa doğru yürümeye zorladı onu. Kapıda efendilerini bekleyen uşaklar topluluğu, Aubrey'nin hızını kesti; onları aşmaya uğraşırken, yakınında tekrar o fısıltıyı duydu: "Yeminini unutma!" Dönüp bakmaya cesaret edemedi; kız kardeşiyle birlikte alelacele eve vardılar.

Aubrey allak bullak olmuştu. Zihni önceden tek bir hususla meşgulken, canavarın tekrar canlandığına dair kesinliğin yüküyle, tamamen işgal altına girmişti artık. Kız kardeşi boş yere onunla ilgilenmeye çalışıyor, ters davranışlarına bir izahat getirmesi için yakarması işe yaramıyordu. Aubrey yalnız birkaç kelime söylemiş, onlar da kız kardeşini korkuya sevk etmişti. Ne kadar çok düşünürse, kafası o kadar karışıyordu. Ettiği yemin onu ürkütüyordu; böylece bu canavarın, aziz tuttuğu herkesin ortasında dur durak bilmeden, nefesiyle yıkım taşıyarak dolaşmasına imkân mı tanımıştı? Hatta belki kız kardeşine temas etmişti. Yeminini çiğneyip kuşkularını açıklasa, ona kim inanacaktı peki? Kendi eliyle dünyayı böyle bir sefilden kurtarmayı aklından geçirdi ama onun ölüme zaten meydan okuduğunu anımsadı. Günlerce bu halde kaldı; odasına kapanıp hiç kimseyi görmedi, sa-

dece kız kardeşi geldiğinde yemek yedi; kızcağız gözlerinde yaşlarla, onun hatırı için kendisine mukayyet olmasını rica ediyordu. Nihayet, durgunluğu, yalnızlığı daha fazla çekemeyen Aubrey evinden çıktı, zihnine musallat olan görüntüden kurtulmak için sokak sokak dolaşmaya başladı. Giyim kuşamını savsaklıyordu, dolaşırken hem öğle vaktinin güneşine, hem de geceyarısının nemine maruz kalıyordu. Tanınmaz haldeydi; önceleri akşam olunca eve dönüyordu fakat sonunda, her nerede takati tükenirse orada yatıp uyumaya başladı. Selametinden yana kaygılanan kız kardeşi, onu takip etmeleri için adam tuttu; fakat herkesten daha süratli bir takipçiden, yani düşüncelerinden kaçan bu adam, onları hemencecik geride bırakıyordu. Lakin tutumu birden değişti. Yokluğuyla arkadaşlarının tümünü, varlığından haberdar olmadıkları bir ifritle bıraktığı kafasına dank edince, tekrar cemiyete karışıp onu yakından izlemeye, ettiği yemine karşın, Lord Ruthven'in yakınlaştığı herkesi ikaz etmeye karar verdi. Fakat bir odaya girdiğinde yabani ve şüpheci görüntüsü öyle çarpıcı, içindeki ürperti öylesine belirgindi ki, kız kardeşi sonunda hatırı için, onu bu kadar fazla etkileyen bir topluluktan uzak durmasını rica etmeye mecbur kaldı. Lakin itirazlar fayda etmeyince, vasiler duruma müdahil olmayı uygun gördüler, Aubrey'nin zihninin giderek insanlardan kopuklaştığından endişelenerek, anne babasının önceden onlara verdiği gözetim yetkisini tekrar kullanma vakitlerinin çoktan geldiğini düşündüler.

Onu günlük gezintilerinde başına gelen yaralanmalardan, sıkıntılardan korumak ve aptal buldukları hallerini cümle âleme sergilemesine engel olmak için evde kalıp devamlı surette onunla ilgilenecek bir doktoru işe aldılar. Aubrey biricik dehşetli meselesine o kadar dalmıştı ki bu

durumun pek farkına varmadı. Zihnindeki kopukluk öylesine arttı ki sonunda odasına kapandı. Orada çoğu zaman günlerce ayağa kalkmayı başaramadan yatıyordu. İyice zayıflamış, gözleri ferini kaybetmişti. Sadece kız kardeşi odaya girdiğinde bir sevgi, tanıma emaresi gösteriyordu; bazen aniden ellerini tutuyor, iç acıtıcı bakışlarla ona dokunmamasını istiyordu. "Ah, ona dokunma; beni biraz seviyorsan, ona yaklaşma!" Lakin onun kim olduğu sorulunca tek yanıt, "Doğru! doğru!" oluyor, Aubrey kız kardeşinin dahi onu çıkaramadığı bir çökkünlük haline giriyordu yine. Bu durum aylarca sürdü. Lakin yavaş yavaş, yıl biterken, Aubrey'nin zihinsel kopuşları seyreldi, zihni kasvetli halinden bir parça sıyrıldı. O sıralarda vasileri, Aubrey'nin gün içinde birkaç kez parmaklarıyla belli bir rakama dek sayıp ardından gülümsediğini fark ettiler.

Mühlet dolmak üzereyken, yılın son gününde vasilerinden biri odasına girdi; doktorla, kız kardeşi ertesi gün evlenecekken Aubrey'nin bu kadar fena bir durumda olmasından duydukları üzüntüye dair konuşmaya başladılar. Aubrey aniden dikkat kesildi; kaygıyla, onun kiminle evleneceğini sordu. Kaybolduğundan korktukları akli melekelerin döndüğüne dair işarete sevinerek, Marsden Kontu'nun ismini andılar. Aubrey bunun cemiyette tanıştığı genç bir kont olduğu zannıyla, memnun olmuş göründü; onları iyice şaşırtarak, nikâhta bulunmayı istediğini söyledi, kız kardeşini görmeyi arzu etti. Cevap vermediler ama birkaç dakika sonra kız kardeşi yanındaydı. Belli ki Aubrey, onun sevimli tebessümünden etkilenecek haldeydi yine; çünkü onu bağrına bastı, kardeşinin içinde yine sevecen duygular uyandığını düşünerek akıttığı gözyaşlarıyla ıslanmış yanağından öptü. Her zamanki sıcaklığıyla konuşmaya başladı, onu makamı,

başarıları bakımından bu denli seçkin biriyle evleneceği için tebrik etti. O sırada, kız kardeşinin göğsünde bir madalyon gördü; madalyonu açınca, tüm bu zaman boyunca hayatını etkisi altına alan canavarın yüzü çıkıverdi karşısına. Portreyi bir hışımla kapıp ayağının altında ezdi. Kız müstakbel eşinin suretini niçin böyle yok ettiğini sorunca, Aubrey bir şey anlayamamış gibi baktı; sonra ellerini kavrayıp ona aklını kaybetmişcesine bakarak, bu canavarla asla evlenmeyeceğini söylemesini istedi; çünkü o... Fakat sözlerine devam edemedi; sanki yine aynı ses, yeminini unutmamasını buyurmuştu ona. Lord Ruthven'in yakın yerde olduğunu düşünerek geri dönüverdi fakat hiç kimseyi göremedi. Bu arada her şeyi duyan, Aubrey'nin zihin bozukluğunun tekrar nüksettiğine hükmeden vasiler ve doktor, içeri girerek onu zorla kız kardeşinden ayırdılar; Bayan Aubrey'den, dışarı çıkmasını rica ettiler. Aubrey onların önünde diz çöktü, bir gün daha kalmalarını rica edip yalvardı. Bu sözleri, zihnini ele geçirdiğine kani oldukları deliliğe yorarak, onu yatıştırmaya çalıştılar, ardından çekip gittiler.

Lord Ruthven resepsiyondan sonraki sabah uğramış fakat o da herkes gibi geri çevrilmişti. Aubrey'nin hasta halini duyunca, buna kendisinin sebep olduğunu hemen anlamıştı; fakat onun delirdiği söylenince duyduğu sevinç ve memnuniyet, bu malumatı veren kişilerin gözünden kaçacak gibi değildi. Hemen eski yol arkadaşının evine gitmişti; ilgisini bir an bile esirgemeyerek, kardeşini çok severmiş, yazgısı onu çok ilgilendirirmiş gibi davranarak, sonunda Bayan Aubrey'nin dikkatini cezbetmişti. Onun kudretine kim direnebilirdi? Ne tehlikeler, ne maharetler vardı dilinde... Şu kalabalık dünyada, o esnada hitap ettiği kişi haricinde hiçbir ferde yakınlık duymazmış gibi konuşuyordu. Onu ta-

nıdığından beri hayat, yaşamaya değer hale gelmiş; onun rahatlatıcı konuşmasını duysa yetermiş... Kısacası, yılanın sanatına vâkıf olduğu yahut yazgı öyle istediği için, Bayan Aubrey'nin gönlünü kazanmıştı. Aile asalet unvanı nihayet kendisine geçince önemli bir yurtdışı görevi elde etmesi, evlilik törenini (Aubrey'nin akıl hastalığına karşın) çabuklaştırmaya mazeret teşkil etmişti: Tam olarak anakaraya hareketinden önceki gün evleneceklerdi.

Doktorla vasileri yanından ayrılınca Aubrey, hizmetkârlara rüşvet yedirmeye çalıştıysa da başaramadı. Kâğıt kalem istedi, verdiler; kız kardeşine bir mektup yazarak, kendi saadetine, şerefine, bir zamanlar onu kendilerinin ve evlerinin umudu sıfatıyla kollarında tutanların şerefine kıymet veriyorsa, bu yerin dibine batası evliliği birkaç saatliğine olsun ertelemesini rica etti. Hizmetkârlar mektubu iletme sözü verdiler; fakat onu doktora verdiler, o da kendince, bir manyağın saçmalıklarıyla Bayan Aubrey'nin zihnini daha fazla örselememeyi uygun buldu. Evdekiler gece boyunca hiç durup dinlenmediler; Aubrey'ye bir şey söylenmese de duyduğu sesler rahatlıkla bir hazırlığın telaşesine yorulabilirdi. Sabah olunca kulağına arabaların sesi çalındı. Âdeta çılgına döndü. Nihayet meraklarına yenilen hizmetkârlar, tedbiri elden bırakıp onu aciz bir ihtiyar kadına emanet ederek peyderpey sıvıştılar. Aubrey fırsatı kaçırmayıp bir hamlede odadan çıkıp aniden kendini neredeyse herkesin toplandığı kısımda buluverdi. Onu ilk gören Lord Ruthven oldu; hemen yaklaşıp kolunu sertçe kavrayarak, hiddetten dili tutulmuş haldeki Aubrey'yi hızla odadan dışarı çıkardı. Merdivenlerde kulağına, "Ettiğin yemini unutma," diye fısıldadı, "bil ki kız kardeşin bugün gelinim olmazsa, küçük düşecek. Kadınlar kırılgandır!" Böyle diyerek Aubrey'yi, ih-

tiyar kadının haber vermesi üzerine onu bulmaya gelmiş refakatçilerine doğru iteledi. Aubrey ayakta duramıyordu artık; hiddeti kendine menfez bulamayınca bir damarı yarılmıştı, onu yatağa götürdüler. İçeri girdiği esnada orada bulunmayan kız kardeşine bundan bahsetmediler; çünkü doktor onu telaşlandırmak istememişti. Nikâh kıyıldı, gelinle damat Londra'dan ayrıldılar.

Aubrey giderek güçsüzleşti; kan sızıntısı onu ölümün eşiğine getiren arazlara yol açmıştı. Kız kardeşinin vasilerinin çağrılmasını istedi, saat gece yarısını gösterirken, bu okuduklarınızı sakin sakin anlattı; hemen ardından öldü.

Vasiler Bayan Aubrey'yi korumak için harekete geçtiler; fakat vardıklarında, artık çok geçti. Lord Ruthven sırra kadem basmış, Aubrey'nin kız kardeşi bir VAMPİR'in susuzluğunu dindirmişti!

Lord Byron'ın Midilli Adası'ndaki İkametgâhına Dair Bir Mektuptan Alıntı

Lord Byron'ın İkametgâhına Dair Anlatı, Vs.[1]

"Önündeydi tekmil âlem; yer seçecekti kendisine ve Rabb'in inayeti olacaktı rehberi."[2]

1812 senesinde, Majesteleri'nin yelkenlilerinden biriyle Yunan adaları arasında yol alırken, Midilli adasıyla aynı ismi taşıyan limana yanaştık. Adanın güzelliği, her zaman belli miktarda sığır ve sebze sağlaması, birçok İngiliz gemisinin buraya uğramasına sebep oluyor; bunlar arasında hem savaş gemileri var, hem de ticaret gemileri. İzmir'e giden gemilerin güzergâhından hayli uzak olsa da, gösterdiği cömertlik, asıl rotadan sapmaya fazlasıyla değiyor. Her zamanki gibi koyun en sığ yerine yanaştık, adamlar su almakla, gemi kâtibi de yerlilerle sığır pazarlığı yapmakla meşgulken, rahiple ben Homeros'un Okulu denen mağaraya ve önceden de gittiği-

---

1 Byron'ın Midilli adasındaki ikametine dair mektuptaki bilgiler kuşkuludur. Lord Byron, 27 Ağustos 1819'da *Galignani's Messenger* gazetesinin editörüne bir mektup göndererek, *Vampir* kitabını kendisinin yazmadığını, ayrıca Midilli'ye sadece seyahatleri esnasında uğradığını fakat bu adada hiç kalmadığını söyler. Byron'a itimat ettiğimiz takdirde, kitaptaki mektubun ya Polidori'nin ya da başka birinin kurmacası olduğunu düşünmek gerekir. *—çn*

2 Polidori bu alıntıyı, John Milton'ın *Kayıp Cennet*'inden değiştirerek aktarmış; aslı şu mealde olmalıdır: *"Önlerindeydi tekmil âlem; yer seçeceklerdi kendilerine ve Rabb'in inayeti olacaktı rehberleri." —çn*

miz başka yerlere yürüdük. Ida Dağı'nın yamacında genç bir Yunanlıyla karşılaşınca onu rehberimiz yaptık; söylediğine göre bir İngiliz lorduyla Sakız'dan gelmiş; lord, buraya varışımızdan dört gün önce yelkenli kayığıyla adadan ayrılmış. "Beni dümenci olarak tuttu," dedi Yunanlı, "yanına da alabilirdi; fakat muhtemelen burada evleneceğim için, Midilli'yi terk etmemeyi seçtim. Tuhaf, bununla beraber iyi bir adamdı. Şu tepedeki, ırmağa bakan ev ona ait; ihtiyarın birine emanet etti orayı. Şarap taciri Dominick'e bu ev için altı yüz altın sikke (yaklaşık 250 İngiliz sterlini) verdi, orada on dört ay kadar oturdu; gerçi ikâmeti kesintisiz değildi çünkü kayığıyla sık sık farklı adalara yelken açar."

Anlattıkları bizi pek meraklandırdı; vakit kaybetmeden, yurttaşımızın kalmış olduğu eve gittik. Bir ihtiyar bizi nazikçe karşılayıp evi gezdirdi. Zemin katta dört oda vardı: girişte bir hol, misafir odası, kabul odası ve içine özel bir gömme dolap eklenmiş yatak odası. Tümü sade biçimde döşenmişti. Düz yeşil renkli duvarlar, iki yanda mermer masalar, ortada büyük bir mersin çalısı ve altında küçük bir fıskiye; uzanmış vaziyette betimlenen tunçtan küçük bir Venüs'ün yan tarafına sabitlenmiş kaynak harekete geçince, fıskiyenin suyu yapraklar arasında oynaşabiliyordu; geniş bir kanepe ya da divan, mobilyayı tamamlıyordu. Salonda altı adet hasır İngiliz sandalyesiyle boş bir kitaplık duruyordu. Ne ayna vardı, ne de bir tablo. Yatak odasında yere serilmiş geniş bir döşek, üzerinde iki pamuklu yorgan, bir de yastık vardı sadece; Yunanistan'da genellikle böyle yataklar bulunurdu. Oturma odasında bir mermer girinti gördük; ihtiyarın dediğine göre önceden bu oyuğu dolduran kitaplar, kâğıtlar şimdi gömme dolaptaki büyük gemici sandığında duruyormuş. Sandık açıktı ama içindekileri incelemeyi doğru bul-

madık. Girintideki taş rafta Voltaire, Shakspeare,[1] Boileau[2] ve Rousseau'nun tüm eserleri vardı; Volney'nin[3] *İmparatorlukların Harabeleri* kitabı; Almanca olarak Zimmerman; Klopstock'un[4] *Mesih*'i, Kotzebue'nun[5] romanları; Schiller'in *Haydutlar* oyunu; Milton'ın *Kayıp Cennet*'inin 1810 tarihinde Parma'da basılmış bir İtalyanca nüshası; İstanbul'daki Rum matbaasında basılmış yırtık pırtık birkaç kitapçık. Ama herhangi bir İngilizce kitap yoktu. Bu kitapların çoğunun kenar boşlukları, kurşun kalemle yazılmış İtalyanca, Latince notlarla doluydu. *Mesih*'in her tarafı yazılıp çizilmiş, sayfalar yine üzerinde ibareler bulunan kâğıt parçacıklarıyla işaretlenmişti.

İhtiyar şöyle dedi: "Lord denize açılmadan önceki akşam bu kitapları okuyordu, onları diğerlerinin yanına koymayı unutmuş, ama," dedi, "o dönünceye kadar burada kalmaları lazım; çünkü o kadar detaycıdır ki buyruğu olmadan bir şeyi taşısam, bir hafta boyunca bana surat eder; onun dışında çok iyidir. Ona bir hizmette bulunmuştum; bu çiftliğe göz kulak olmamın karşılığında, mahsulü ben alıyorum. Yalnız, ormandaki küçük evde kalan geçkin bir Ermeniye yirmi sikke ödüyorum; lord onu Edirne'den buraya getirmiş, ne sebeple bilmem."

---

1 Özgün metindeki "Shakspeare" yazımını koruduk. *–çn*

2 Nicolas Boileau-Despréaux (1636-1711); şair ve zamanının önde gelen edebiyat eleştirmenlerinden. *–çn*

3 Constantin-François de Chasseboeuf, Volney Kontu (1757-1820); tarihçi ve filozof. *İmparatorlukların Harabeleri* adlı kitabı, 18. yüzyılın rasyonel tarih ve siyaset düşüncesini yansıtır. *–çn*

4 Friedrich Gottlieb Klopstock (1724-1803); Alman şairi. En ünlü eseri, epik şiiri *Der Messias*'tır (*Mesih*). *–çn*

5 August von Kotzebue (1761-1819); Alman yazarı. Bilhassa oyun yazarı olarak, poetik dramanın yaygınlaşmasında etkili olmuştur. *–çn*

Ev dıştan hoş görünüyordu. Ön cephedeki portiğin boyu otuz sekiz metre, eni on metreydi. Yivli mermer sütunlar, (artık Yunan mimarisinde sıklıkla görülen) siyah kaideleri, kafesoymalı saçak silmeleriyle, çatıdan hayli yüksekti. Hafif bir taş korkuluğun kuşattığı çatıda, kaba dokunmuş mukavemetli keten tentenin altına güzel bir Türk halısı serilmişti. Evlerin çoğunun damı böyle döşenmiştir, zira Yunanlar akşamlarını bu damlarda sigara tüttürüp "lachryma christi"[1] gibi hafif şaraplar içerek, meyve yiyip akşam esintisinin tadını çıkararak geçirirler.

Eve girdiğimiz esnada, sol tarafta ufak bir derecik akıyordu; kıyısında küme küme üzümler, portakallar, misket limonları bir araya gelmişti ve iki mersin çalısının gölgesine süslü ahşap arkalığı bulunan mermerden bir iskemle yerleştirilmişti; lord akşamlarının ve gecelerinin birçoğunu, saat on ikiye dek bu iskemlede geçirir, okur, yazar, kendi kendine konuşurmuş. "Zannederim," dedi ihtiyar, "dua ederdi. Çünkü çok dini bütündü; kilisemize pazara ek olarak haftada iki kez gelirdi."

Bu iskemleden görünen manzara, "kuşbakışı" olarak tabir edilebilir. İnsanın gözü, bir sıra verimli üzüm bağının ötesindeki, zeytin ve çiçeğe durmuş mersin ağaçlarıyla kaplı, doruğunda antik bir Yunan tapınağının görkemli harabiyetiyle durduğu Calcla Dağı'na kayıyordu. Harabeler arasından çıkan bir derecik ufak tefek şelaleler oluşturarak aşağı inip dağın eteğindeki ormanda kayboluyordu. Cam gibi pürüzsüz deniz ve tek bulutun gölgelemediği ufuk, ön cephenin manzarasını tamamlıyordu. Biraz solda, dizi dizi azametli kestane ağaçları ve palmiyeler arasından, açık mavi

[1] Ünlü bir İtalyan şarabı; kelime anlamı, "Mesih'in gözyaşı"dır. *–çn*

denizi zümrüt yeşili noktalarla bezemiş birkaç küçük ada belirgin şekilde seçiliyordu. Bu kadar hoşuma giden manzara azdır; ancak ne kadar uğraşsak da bu romantik tenhalıkta ikamet eden kişinin ismini öğrenemedik: Candia'ya[1] giden bankacısı Dominick haricinde, kimse onun ismini bilmiyormuş. "Ermeni söyleyebilir," dedi rehberimiz, "fakat eminim söylemeyecektir." "Peki sen söyleyemez misin, ihtiyar dostum?" dedim. "Söylemem mümkün olsa da," dedi, "cüret edemem." Ermeni'ye uğrayacak vaktimiz yoktu ama şehre dönerken, bir başına yaşayan lorda dair bazı ayrıntılar öğrendik. Son zamanlarda adadayken, sekiz genç kızın çeyizini düzmüş, hatta düğünlerinde onlarla *dans etmiş*. Bir adama inek, başkalarına atlar, dokumacılıkla geçinen kızlara pamuk ve ipek vermiş. Ayrıca, fırtınada teknesini kaybetmiş bir balıkçıya, yeni bir tekne almış; fakir çocuklara da sık sık Kitab-ı Mukaddes'in Yunancasını verirmiş. Kısacası, öğrendiğimiz her şey bize, onun çok nevi şahsına münhasır ve cömert biri olduğunu gösterdi. Evdeki ihtiyar dostumuzun bize söylemeyi uygun bulmadığı bir hadise öğrendik. Son derece güzel bir kızı varmış, lordla ikisi sık sık deniz kıyısında yürürken görülmüşler; lord ona bir piyano almış, çalmayı bizzat öğretmiş.

Huzurlu Midilli adasından bu bilgilerle ayrıldık; Yunanistan'daki bu gezginin kim olduğunu tahmin etmek için hayal gücümüzü zorluyorduk. Belli ki parası vardı: Mizacında yardımseverlik ve özgün bir dehaya işaret eden tüm enteresanlıklar mevcuttu. Palermo'ya varınca, tüm kuşkularımız dağıldı. Mısır'da, Yunanistan'da gezmiş Wyatt'ın[2]

---

1 Candia Conavese; İtalya'da bir şehir. *–çn*

2 James Wyatt (1746-1813); döneminde İngiltere'nin en meşhur ve etkili mimarlarından. *–çn*

öğrencilerinden mimar Bay Foster'la yan yana düştük. "Pek merak ettiğiniz kişi," dedi bize, "Lord Byron'dır. Bozcaada'daki seyahatlerimde tanıştım onunla; ayrıca Midilli'de ziyaretine gittim." Birkaç yıldır yurttan uzakta olduğumuz için, o sıra lordun şöhretinden habersizdik; fakat *Childe Harold* elimize tutuşturulunca, her sayfada Calcla'daki münzeviyi görebildik. Evde daha meraklıca araştırma yapmadığımıza derin pişmanlık duyduksak da, kendimizi bir gün Midilli'ye dönme fikriyle avuttuk; fakat benim için öyle bir gün hiç gelmeyecekti. Bunları, ilgi çekicilikten uzak olmadığına inanarak, lordun hoyratça kara çalınmış o makbul isminin hakkını vermek için anlattım. Kendisi, insan tabiatıyla ilişki kurmaya yahut onun kederlerini dindirip hazlarını artırmaya hiç katkıda bulunmak istemeyen, duygusuz mizaçlı biri gibi tarif edildi. Bu küçük anlatılardan anlaşılacağı üzere hakikat tam tersidir. Lordun şiirlerinde incelikle betimlenmiş yüreğin tüm güzel hisleri, onun sinesinde yer bulmuş görünüyor. Tüm eylemlerini şefkat, gönüldeşlik ve iyilikseverliğin yönlendirdiği bellidir. Yalnızlığın huzuruna düşkünlüğüyse onu, yüreğinde dinin damgası, başı üstüne iyilikseverliğin harmanisi bulunan biri olarak nitelemek için fazladan bir sebeptir. Az önceki hoş "hususiyetler"i hiç kimse, bir yurttaşı sıfatıyla onunla gurur duymaksızın okuyamaz. Aşklarına, hazlarına gelince, kendimde fikir beyan etme hakkı görmüyorum. Anlatılanlara, bilhassa kişinin ahlaki bütünlüğüne yönelikse, ihtiyatla yaklaşmak gerekir. Bir faninin hatalarını, herkesin çıkacağı o müthiş mahkemede kendini aklamaya cüret edecek kişi kınamalıdır ancak. Lord Byron'ın kişiliği, dehasına uygundur. İyilikleri gizli yapmak ve dünyanın övgüsünden kaçınmak, erdemli bir yüreğin ve kendinden emin bir vicdanın en kesin delilidir.